

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมล สมวิเชียร. ประชาธิปไตยกับสังคม. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2516.
- กรมล ท่องธรรมชาติ และคณะ. การเมืองและการปกครองของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- กรมล ท่องธรรมชาติ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. ข้าราชการไทย ความสำนึกและอุดมการณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- กลุ่มคุณภาพพิเศษ. คัมภีร์นักปกครองฉบับรวมกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: บริษัทสารมวลชน จำกัด, 2536.
- กอบกุล อิงคุทานนท์. ผู้หญิงอำนาจที่แปรเปลี่ยน. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2537.
- กันยา สุวรรณแสง. จิตวิทยาทั่วไป พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: บริษัทรวมสาส์น จำกัด, 2540.
- การปกครอง, กรม. ข้อมูลการปกครองท้องที่ ปี 2540. กรุงเทพมหานคร: สำนักบริหารการปกครองท้องที่ กรมการปกครอง, 2540.
- การปกครอง, กรม. คู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการฝ่ายปกครอง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2539.
- การปกครอง,กรม. แนวทางปฏิบัติงานของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี 2538. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2538.
- การปกครอง,กรม. พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534. กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2534.
- การปกครอง,กรม. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534. กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2534.
- เกษม ศิริสัมพันธ์. สื่อมวลชนกับการพัฒนาการเมือง. ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร: (ม.ป.ป.)
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. รัฐศาสตร์กับการเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ตะเกียง, 2534.
- เกรียงไกร จงเจริญ. ผู้นำกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- เกรียงศักดิ์ จงเจริญวงศ์ศักดิ์. อนาคตผู้นำการเมืองไทยในสองทศวรรษหน้า. กรุงเทพมหานคร: บริษัทซัคเซสมิเดีย, 2539.

- คึกฤทธิ์ สวัสดิผล. การเรียนรู้และความสำคัญทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- คณะกรรมการการเลือกตั้ง, สำนักงาน. การเลือกตั้งระบบใหม่. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเอสอาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด, 2541.
- คณะกรรมการการเลือกตั้ง, สำนักงาน. ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเรื่อง การกำหนด เขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง. กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2541.
- คณะกรรมการการเลือกตั้ง, สำนักงาน. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ การเลือกตั้ง พ.ศ. 2541 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 พรรคการเมือง พ.ศ. 2541. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2541.
- คณะกรรมการการเลือกตั้ง, สำนักงาน. รวมประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียน พรรคการเมือง. กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2541.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือกฎหมายเกี่ยวกับสตรี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2537.
- คณะกรรมการอุดมการณ์ของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ. ความรู้เรื่องประชาธิปไตย สำหรับประชาชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, 2527.
- จรรยา สุภาพ. การเมือง. กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2514.
- จรรยา สุภาพ. หลักรัฐศาสตร์ฉบับพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2527.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย. คู่มือการเสนอวิทยานิพนธ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ฉลองโชค ประดิษฐ์สาร. นโยบาย หลักสูตรการศึกษาและการอบรมกลุ่มมเกลทาทางการเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2520 - 2537. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- เฉลิมพล มิ่งเมือง. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบ สุขาภิบาล: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสุขาภิบาลในเขตจังหวัดนนทบุรี วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ชวน หลีกภัย. สารวันสตรีสากลประจำปี 2542. เอกสารอัดสำเนา, 2542

- ชวนะ ภวภานันท์. ความสำคัญทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์
ในระบอบประชาธิปไตย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการปกครองบัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. การเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 100 ปีแห่งการปฏิรูปราชการ วิวัฒนาการของอำนาจรัฐและอำนาจการเมือง.
กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุขุมและบุตร จำกัด, 2538.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. อนาคตการเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พี เพรส จำกัด,
2539.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. อุดมการณ์ทางการเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, 2517.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. การฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรบุคคล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
สายใจ, ม.ป.ป.
- เชียรศรี วิวิธสิริ. การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน: เทคโนโลยีทางการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2530.
- ณรงค์ ลินสวัสดิ์. จิตวิทยาการเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร: บริษัทวัชรินทร์การพิมพ์
จำกัด, 2539.
- ดำริห์ บุรณะนนท์. กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กฎหมายเลือกตั้ง กฎหมายพรรคการเมือง.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2539.
- ดิเรก ศรีสุขโข. เอกสารคำสอนวิชา 412601 สถิติประยุกต์ทางพฤติกรรมศาสตร์ 1. 2535.
(อัดสำเนา)
- ทวี ทิมขำ. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2528.
- ทวีสิน กีร์บุตรสุวรรณ. การนาระบบการออกเสียงแสดงประชามติมาใช้ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
นิติศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ทิตนา แคมมณี. การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดลชิปปา (CIPPA
MODEL). เอกสารอัดสำเนา, 2543.
- ทิตนา แคมมณี, และคณะ. กลุ่มสัมพันธ์: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
บูรณศิลป์การพิมพ์, 2522.
- ทิตนา แคมมณี. ช่วยครูฝึกประชาธิปไตยให้แก่เด็ก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2536.
- ทิตนา แคมมณี และสร้อยสน สกลรักษ์บรรณาธิการ. แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

- ทศนา แคมมณี. การใช้สถานการณ์จำลองในการสอน. เอกสารประกอบการสอน. (อัดสำเนา).
 ธานินทร์ กรัยวิเชียร. ระบอบประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
 ศุภสภาลาดพร้าว, 2520.
- นงลักษณ์ ลินสีผล. การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสาร
 ทางวิชาการวิทยาลัยครูธนบุรี, 2532.
- นัยนา เกิดวิชัย. กฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร, 2541.
- นิลุบล ฉวยศรี. ผลของการใช้วิธีสอนโดยผสมผสานระหว่างการสอบแบบคิดเป็นการสอน
 ของปาโล แฟร์เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกการประชาธิปไตยให้แก่ประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน
 ในระดับหมู่บ้าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ปทานุกรมการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์
 และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร:
 โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2540.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. สถิติวิจัย I. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร: พี.เอ็น.การพิมพ์, 2539.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. สถิติวิจัย II. กรุงเทพมหานคร: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์การพิมพ์, 2533.
- ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์และ
 ทำปกเจริญผล, 2525.
- ประทีป จงสิทธิ์ธรรม. ผู้นำสตรีในการปกครองระดับท้องถิ่นของไทย: ศึกษาบทบาทความเป็นผู้นำ
 ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านสตรีทั่วประเทศ พ.ศ. 2528. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ภาควิชา
 ประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- ประเสริฐ กิติรัตน์ตระกูล. การพัฒนารูปแบบการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชนชนบท.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2533.
- ผุสดี ตามไท. การเลือกตั้งแบบใหม่. เอกสารประกอบคำบรรยาย, 2541.(อัดสำเนา)
- ผู้หญิงกับการเมือง,สถาบัน. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.
 กรุงเทพมหานคร: สถาบันผู้หญิงกับการเมือง, 2540.
- ฝ่ายนโยบายและแผน กองนโยบายและแผนงานเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและ
 ประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. รายงานการวิจัยเรื่องทัศนคติทางการเมืองของเยาวชนในเขต
 กรุงเทพมหานคร. กองนโยบายและแผนงานเยาวชน: 2538.

- พงษ์ธร จันทรสวัสดิ์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น ศึกษาเปรียบเทียบ
กระบวนการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- พรชัย รัชมีแพทย์. หลักกฎหมายการปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2535.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. กรอบการมองพฤติกรรมการเมือง. วารสารสังคมศาสตร์ 1 (มกราคม-
มีนาคม 2523): 220.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. มูลฐานแห่งพฤติกรรมการเมืองของมนุษย์. วารสารสังคมศาสตร์.
14 (ตุลาคม 2520): 13.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. รัฐศาสตร์เชิงประจักษ์. กรุงเทพมหานคร: ธนวิซซ์การพิมพ์, 2531.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). การสร้างสรรค์ประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- พฤทธิสถาน ชุมพล. ระบบการเมือง: ความรู้เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2531.
- ไพฑูริย์ ลินสารรัตน์ และสำลี ทองธิว บรรณาธิการ. ชุดบทความเล่ม 2 การวิจัยทางการศึกษา:
หลักและวิธีการสำหรับนักวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ปัญญา สาธิต. หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2516.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์อาชีพการศึกษานอกระบบ.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534.
- มานิตย์ จุมปา. สถานการณ์ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2540. จุฬารวิจัย ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม 2542.
- มาลี จุฑะรพ. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2539.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- รัฐธนะ ลีธีร์ศรี. ผลกระทบของภูมิหลังทัศนคติทางการเมืองและแรงจูงใจทางการเมือง
ที่มีต่อบทบาททางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ราชการส่วนตำบล, กอง. กฎหมายและข้อบังคับสภาตำบล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น
กรมการปกครอง, 2539.

- ราชการส่วนตำบล, กอง. แนวทางการปฏิบัติงานของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลประจำปี 2539. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2540.
- ลิขิต อีร์เวคิน. การเมืองการปกครองของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- ลิขิต อีร์เวคิน. การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญใหม่. หนังสือพิมพ์มหาชน ฉบับวันที่ 8 พฤศจิกายน 2540.
- ลิขิต อีร์เวคิน. วิวัฒนาการการเมืองการปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.
- เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน. ประวัติรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2539.
- เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน. ร่วมกับสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. การเมืองเรื่องของทุกคน. กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540.
- เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน. ระบบงานรัฐสภา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2539.
- เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาผู้แทนราษฎร, 2540.
- วรทัศน์ วานิชชองกูร. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิม: ศึกษาเฉพาะกรณี 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- วัชรวิทย์ ไชยสาร. ระบบการเลือกตั้งกับการเมืองไทยยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541.
- วิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา, สถาบัน. ผู้หญิง: กระแสหลักการปรับเปลี่ยนสังคมใน 5 ปีข้างหน้า. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา, 2538.
- วิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา, สถาบัน. ผู้หญิงไทย: สถานภาพและบทบาทที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา, 2538.
- วิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา, สถาบัน. สิทธิสตรีไทยในรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา, 2539.
- วิจิตร อวระกุล. การฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- วิชัย ดิสสระ. การพัฒนาหลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2535.

- วิชัย ดันศิริ. วัฒนธรรมการเมืองและการปฏิรูป. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พี.เพรส. จำกัด, 2539.
- วิชัย ดันศิริ. การปฏิรูปการเมืองไทย มุมมองของการศึกษาเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คุรุสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- วิเชียร รักการ. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา, 2528.
- วิเชียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: (ม.ป.ป.)
- วิสุทธ์ โปธ่แท่น. ประชาธิปไตย แนวความคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดมคติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.
- ศกุนต์ สายบุญลี. บุญเติมไปเลือกตั้ง. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิวิเทศพัฒนา, 2541.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. การเผยแพร่รัฐธรรมนูญและพัฒนาวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย. 2540. (อัดสำเนา).
- เศวตฉัตร สุวรรณรัตน์. บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในการเมืองไทย ปี 2531 - 2534. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- สนทยา พลศรี. กระบวนการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพิมพ์ โอเดียนสโตร์, 2537.
- สมคิด บางโม. เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม. กรุงเทพมหานคร: นำอักษรการพิมพ์, 2538.
- สมบัติ อ่างธัญวงศ์. การเมืองแนวความคิดและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: เอส แอนด์ กราฟฟิค, 2538.
- สมพร เทพลีธา. จิตสำนึกของชาวพุทธต่อพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสมพร เทพลีธา, 2540.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สถิตย์ นิยมญาติ. สังคมวิทยาการเมือง. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2524.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. สมุดรายงานสถิติภาค ภาคเหนือ พ.ศ. 2537. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2537.

- สมิหรา จิตตลดากร. ภาวะผู้นำสตรีในการปกครองท้องถิ่นไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- สังสิต พิริยะรังสรรค์และผาสุก พงษ์ไพจิตร. จิตสำนึกและอุดมการณ์ของขบวนการ ประชาธิปไตยร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเซนเตอร์ คอมพิวเตอร์ จำกัด, 2539.
- สุภาพจิต,กรม. หลักการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร: กรมสุภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, (ม.ป.ป.)
- สุจิต บุญบงการ. การพัฒนาการเมืองของไทย. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- สุจิต บุญบงการ. วรรณไวทยากร: รัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2514.
- สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, จำกัด, 2531.
- สุชาติ ประเสริฐรัฐสินธุ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2538.
- สุทธิพงษ์ จุลเจริญ. บทบาทของปลัดอำเภอกับการอบรมกลุ่มเกษตรกรทางการเมืองในระบบ ประชาธิปไตย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- สุเทพ เชาวลิต. หลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: พีระพัทธนา, 2524.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- สุภางค์ จันทวานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2539.
- สุภาพรรณ หมั่นเจริญ. การยอมรับสตรีในบทบาทปลัดอำเภอ ศึกษาเฉพาะกรณีกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชา รัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- สุรกุล เจนอบรม. เรื่องน่ารู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (ม.ป.ป.)
- สุรางค์ โค้วตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- สุวัฒน์ ศิริโกคาภิรมย์. อิทธิพลของผู้นำชุมชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สุวิทย์ รุ่งวิสัย. ทศนคติและการมีส่วนร่วมของประชาชน: กรณีศึกษาผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของเมืองเชียงใหม่ วันที่ 24 กรกฎาคม 2531. สถาบันนโยบายศึกษา สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2532.
- เสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, สำนักงาน. การเสริมสร้างประชาธิปไตยในครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, 2524.
- อภิชาติ จำรัสฤทธิ์รักษ์และภัสสร สิมานนท์. รายงานวิจัยผู้นำท้องถิ่นสตรี. กองวิชาการและแผนงาน กรมการปกครอง, 2528.
- อมร รักษาสัตย์. ประชาธิปไตยยุคหลักชัย. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์ธรรมนิติ จำกัด, 2537.
- อมร รักษาสัตย์. รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนการพร้อมบทวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- อมร รักษาสัตย์ และคณะ. ประชาธิปไตย อุดมการณ์หลักการและแบบอย่างการปกครองหลายประเภท. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- อ่อม ประนอม. วิทยาการสำหรับวิทยากร. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเฮอร์โลว์การพิมพ์, 2540.
- อัคนีวุฒ ศรีสวัสดิ์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองท้องถิ่นสุขาภิบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อานนท์ อาภาภิรม. รัฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2528.
- อารีย์ พันธุ์มณี. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: บริษัทตันอ้อจำกัด, 2538
- อุทุมพร จามรมาน. การเขียนโครงการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: หจก. ฟีนี่พับบริษัทซิ่ง, 2533.
- อุทุมพร จามรมาน. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ. กรุงเทพมหานคร: หจก. ฟีนี่พับบริษัทซิ่ง, 2531.
- อุทุมพร จามรมาน. เอกสารประกอบการเรียนวิชา 412628 Research Methodology in Behavioral sciences II วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ 2. 2539. (อัดสำเนา).
- อุ้นตา นพคุณ. การเรียนการสอนผู้ใหญ่เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2527.

- อุราพร บุณยรักษ์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของครูสตรีระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- เอนก จงวัฒน์บัณฑิตย์. การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับประสิทธิภาพในงานของพนักงานธนาคารออมสิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

ภาษาอังกฤษ

- Adiar, J. *The skills of Leadership*. Hants: Gower, 1984.
- Albert, H.M. *A descriptive Study of Selected High School Service-Learning Programs in California*. Pepperdine University. [CD-ROM] DAI-A 56/07, Jan, 1996, p.2544.
- Allen, M.S. *A Study of Therapeutic Recreation Educators and Practitioners Regarding Educational Experiences for Acquiring Therapeutic Recreation Competencies*. [CD-ROM] Dissertation Abstracts International. Vol. 47 - 02 A, 1985.
- Allen, R.F. *Bibliographic Resources for School-Based Community Service Learning. The Social Studies* 88 (September/October 1997): 220-224.
- Baron, R.M. and Groziano. W.G. *Social Psychology*. Florida: Holt, Rinehart and Winston, 1991.
- Blankenship, G. *Classroom Climate, global Knowledge, global attitudes, political attitudes. Theory and Research in Social Education* XVIII (Fall 1990)
- Bymes, R.S. *Global Education's Promise: Reinvigorating Classroom Life in a Changing, Interconnected World. Theory into Practice* 36 (Spring 1997): 95 - 101.
- Castling, A. *Competence-based Teaching and Training*. London: Macmillan Press, 1996.
- Cater, L.F. *Group Relation in the Crossroads*. New York: Harper & Row Publisher, 1953.
- Coleman, J.S. *Education and Political Development*. New Jersey: Princeton University Press, 1965.
- Dawson, R.E. and Prewett, K. *Political Socialization*. Boston: Little, Brown, 1969.
- Dhiravagin, L. *General Character of The Elite, Political Attitude of the Bureaucratic and Modernization in Thailand*. Bangkok: Thammasat University, 1972.

- Erickson, J.A.; Anderson, J.B. and Zlotkowski E. **Learning with the Community Concepts and Models for Service-Learning in Teacher Education.** Washington, DC: American Association for Higher Education, 1997.
- Esther, S.V. **Participatory Learning in Community Development: A Case Study in Adult Education. (Grass Roots).** Northern Illinois University. [CD-ROM] DAI-A 56/06, Dec 1995, p.2082.
- Evans, N. **Experiential Learning for All.** London: Cassell, 1994.
- Glass, G.V. and Hopkins, K.D. **Statistical Methods in Education and Psychology.** 2nd ed. Massachusetts: Allyn and Bacon, 1984.
- Goodwin, C.J. **Research in Psychology Methods and Design.** Canada: John Wiley & Sons, 1995.
- Gredler, M.E. **Learning and Instruction Theory into Practice.** New Jersey: Prentice- Hall, 1997.
- Hall, C.S. and Lindzey, G. **Theories of Personality** 2nd ed. New York: John Wiley & Sons, 1970.
- Hargrove, S.Z. **Improving Writing Performance and Self-Esteem of Woman Offenders: An Exploratory Study.** (Correctional Facility) The Florida State University. [CD-ROM] DAI-A 58/06, Dec, 1997, p.2030.
- Hennessy, B.A. Headnote on the Existence and study of Political Attitude. **Political and Public Opinion.** New York: David Mackey Company, 1972.
- Hess, R.D. and Thonrey, J.V. **The Development of Political Attitude in Children.** Chicago: Alldine, 1967.
- Hissman, V.H. **Politics in Everyday Life.** Oxford: Back Well, 1966.
- Jackson, L. and Caffarella, R.S. **Experiential Learning: A New Approach.** California: Jossey-Bass 1994.
- Jackson, L. And Caffarella, R.S. Implementation Issues and Futures Research Directions, in **Experiential Learning: A New Approach.** Lewis Jackson and Rosemary S. Caffarella. editors San Francisco: Jossey-Ban Publishers,1994.
- Jackson, L. and MacIsaac, D. Introdustion to a New Approach to Experiential Learning, in **Experiential Learning: A New Approach.** Lewis Jackson and Rosemary S. Caffarella. editors, San Francisco: Jossey-Ban Publishers,1994.

- James, W. **The Principles of Psychology**. Cambridge: Harvard University Press, 1983.
- Joseph, S.E. **The Development of a Collaborative Effort to Establish a University-Based Service-Learning Program: A Case Study**. Columbia University Teacher College. [CD-ROM] DAI-A 56/07, Jan 1996, p.2581.
- Joyce, B and Weil, M. **Model of Teaching** 4thed. Massachusetts.: Simon & Schuster, 1992.
- Kim, S., Parks, B.S. Effects of Participatory Learning Programs in Middle and High School Civic Education. **The Social Studies** 87 (July/ August 1996): 171-177.
- Knowles, M.S. **The Adult Education Movements in The United States**. New York: Holt Rinehart and Winston, 1962.
- Knowles, M.S. **The modern Practice of Adult Education: From Pedagogy to Andragogy**. 2nded. New York: Cambridge Book Company, 1980.
- Kolb, D.A. **Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development**. New Jersey: Prentice Hall, 1984.
- Krech, C. and Ballachey. **Individual in Society**. New York: McGraw-Hall Book, 1962.
- Lynn, D.M. **The Influences of Mandatory Service Learning on the Attitude Toward Political Involvement of a Selected Group of Secondary School Students**. University of Maryland College park [CD-ROM] DAI-A 57/07, Jan 1997, p.2958.
- Macianis, J.J. **Society the Basic**. 2thed. New Jersey: Prentice-Hall, 1994.
- Manz, C.C. **Superleadership: Leading Others to Lead Themselves**. New York: Prentice-hall Press, 1989.
- Mayo, H.B. **An Introduction to Democratic Theory**. New York: Oxford University Press, 1960.
- McClosky, H. Political Participation. **International Encyclopedia of the Social Sciences** 12 (1968): 252.
- McConnell, W.F. **Re-engineering a Movement Youth at Risk an Assessment of Selected Outcomes of Community Service Learning Experience in an Urban High School (Service Learning, Urban Education)** University of Illinois at Urbana-Champaign. [CD-ROM] DAI-A 58/06, Dec 1997, p.2062.

- McGill, I and Beaty, L. **Action Learning A Practitioner's Guide**. London: Kogan Page, 1993.
- McLchior, A. Service Learning at Your Service. **The Education Digest** 66 (2000): 26 – 32.
- Mc Mahan, C. **Authority and Democracy**. New Jersey: Princeton University Press, 1994.
- Milbrath, L.W. and Goel, M.L. **Political Participation How and Why Do People Get Involved Politics?** Chicago: Rand McNally College Publishing, 1977.
- Mittlefehldt, W. Proactive Citizenship and Service Learning at Anoka High School. **The Social Studies** 88 (September /October 1997): 203-219.
- Nicol, D.J.; Kane, K. and Wainwright., C. **Improving Laboratory Learning Through Group Work and Structured Reflection and Discussion Education and Training Technology International**. Paris: F.G. and Turner J.C., 1994.
- Parker. W. and Jarolimek,H. **Citizenship and the Critical Role of the Social Studies**. Washington DC: National Council of the Social Studies Bulletin No. 72, 1984.
- Ponton, G. and Gill, P. **Introduction to Politics**. 2nded. New York: Basil Blackwell, 1988.
- Pye L.W. **Politics, Personality and Nation Building: Burma's Search for Identity**, New Haven: Yale University Press, 1968.
- Renshon, S.A. **Handbook of Political Socialization Theory and Research**. New York: The Free Press, 1977.
- Reynolds, M. **Groupwork in Education and Training Ideas in Practice**. London: Kogan Page, 1994.
- Rhoads, R.A. and Howard, J.P.F. **Academic Service Learning: A Pedagogy of Action and Reflection**. California: Jossey-Bass, 1998.
- Richard, V.D. **Relationships Between Interpersonal Communication Competence and Learning in Management Development Training with an Experiential Learning Approach**. [CD-ROM]Dissertation Abstracts International Vol. 59 – 04 A, 1998.
- Rogers,C. **Client-Centered Therapy**. Boston: Houghlon – Miffin, 1951.
- Rosenberg, M.J. and Hovland, C.L. **Attitude Organization Change**. New York: Yale University Press, 1960.
- Roskin, M.G. Cord, R.L., Medeiros, J.A. and Jones, W.S. **Political Science: An Introduction**. 4thed. New Jersey: Prentice-Hall, 1991.

- Rush, M. and Atthoff. **An Introduction to Political Sociology**. Great Britain: Fletcher & Son Norwich, 1971.
- Schofield, H. **The Philosophy of Education: An Introduction**. London: George Allen and Unwin, 1972.
- Shchwartz, D.C. and Schwartz, S.K. **New Directions in Political Socialization**. New York: The Free Press, 1975.
- Soon, Y.E. **An Experiential Approach to Korean Family Ministry Leaders Training**. [CD-ROM] Dissertation Abstracts International. Vol. 60 – 04 A, 1999.
- Stacey, B. **Political Socialization in Western Society**. London: Edward Arnold, 1972.
- Stewart, J. **Speed Training Systems for Learning in Times of Rapid Change**. London: Kogan Page, 1993.
- Sutherland, T.E. and Bonwell, C.C. **Using Action Learning in Colledge Classes: A Range of options for Faculty**. California: Jossey – Bass, 1996.
- Teresa, C.M. **The Effect of Training Community Workers With Participatory Methods on Their Ability To Involve People in a Process of Learning About Nutrition (Nutritional Education Housewives)** Cornell University. [CD-ROM] DAI-B 57/01, Jul 1996, p.221.
- Thomson, S.S. **Thai Women in Local Politics Democracy in the Makeing**. Bangkok: Edison Press Products, 1995.
- Torkington, K, **The Rationale for Experiential Participatory Learning**. Working Paper In Early Childkood Development 16. Bernard Van Leer Foundation, The Hague (Nether Pands), 1996.
- Vanhanen, T. **The Process of Democratization. A Comparative study of 147 States. 1980–88**. New York: Taylor & Francis, 1990.
- Wade, R.C. Community Service Learning and the Social Studies Curriculum: Challenges to Effective Practice. **The Social Studies** 88 (September/October 1997): 197–202.
- Wade,R.C. Developing Active Citizens: Community Service Learning in Social Studies Teacher Education. **The Social Studies** 86 (May/June):122–128.

Walker, J.E. and Shea, T.M. **Behavior Management A Practical Approach for Educators.**

New York: Macmillan, 1991.

Wallace, B. and Fisher, L.E. **Consciousness and Behavior.** 3rd ed. Boston: Allyn and

Bacon, 1991.

Weiner, M. **Political Participation: Crisis of the Political Process. Criss ans Dequences in**

Political Development. New Jersey: Princeton University Press. (1971): 161 - 163.

Wheeler, L.B. **Training Transfer in Outdoor Experiential Learning: A Case Study of Two**

American Corporations. [CD-ROM] Dissertation Abstracts International. Vol. 59-11 A,

1998.

Wolman, B.B. and Ullman, M. **Handbook of States of Conciousness.** New York: Van

Nostrand Reinhold, 1968.

Woolfolk, A.E. **Educational Psychology.** 6th ed. Boston: Allyn and Bacon, 1995.

Yukl, G.A. **Leadership in Organization.** 2nd ed. New York: Prentice-Hall Press, 1989.

Zanden, J.W.V. **Sociology The Core.** 3rd ed. New York: McGraw-Hill, 1993.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเมือง

1. ศ.ดร. อมร รักษาสัตย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
2. ศ.ดร. ชัยอนันต์ สมุทวณิช ผู้บังคับการราชวิทยาลัย
3. ศ.ดร. สุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
4. ศ.ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า
5. รศ.ดร. อนุสรณ์ ลิ้มมณี หัวหน้าภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. รศ.ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7. รศ.ดร. อีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ คณบดี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการอบรม

1. รศ.ดร. ปรีชา วิหคโต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. ดร.นนท์ กอแก้วทองดี ผู้อำนวยการสำนักงานมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง
3. ดร.วัฒนา ล่วงลือ ผู้อำนวยการสถาบันฝึกอบรมและที่ปรึกษา ที แอนด์ อาร์
4. ดร.พิมพ์พิมล ธงเอียด สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
5. ดร.ถวิลวดี บุรีกุล สถาบันพระปกเกล้า

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผล

1. ผศ.ดร.สำราญ มีแจ่ม รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. ผศ.ดร.อรุณี อ่อนสวัสดิ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. ผศ.ดร.ศิริเดช สุชีวะ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย

1. ดร.วรเจตน์ ภาคีรัตน์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ผศ.มานิตย์ จุมปา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. นายคมสัน โพธิ์คง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ภาคผนวก ข.

รายชื่อผู้เข้ารับการอบรมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 73 รายชื่อผู้เข้ารับการการอบรมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
เลขที่	ชื่อ - นามสกุล		เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	
1.	นางบัวไหล	อินตะ	1.	นางอัมพร	ณ เชียงใหม่
2.	นางวรรณมา	ปัญญา	2.	นางวันเพ็ญ	พวงมาลา
3.	นางสาวละใบ	สีแดง	3.	นางเพลินใจ	นามน้อย
4.	นางกัญญา	เกษทอง	4.	นางเหรียญทอง	ใจทน
5.	นางแสงหล้า	สุขะราช	5.	นางสุพัตรา	วงศ์คำแสน
6.	นางแย้มมณี	ณ บุญหลง	6.	นางบัวเทพ	แสงปัญญา
7.	นางมาลี	บุญมี	7.	นางพรประเสริฐ	ใจชื่อ
8.	นางสุมิตรา	วงศ์มีคำฟูเจริญ	8.	นางกฤษณี	คำต่อ
9.	นางหทัย	โปรายะ	9.	นางอำภา	ยาดรา
10.	นางวรรณิ	เงาเดช	10.	นางนงไฉ	ใจหนิม
11.	นางพยุศรี	เงาธรรม	11.	นางนภา	ตนมั่น
12.	นางรัชนีพร	รัตนมณี	12.	นางพัฒนารินทร์	เกิดมงคล
13.	นางชื่นชม	อินนาไชย	13.	นางจันทร์ฟอง	พรมศรี
14.	นางสาวธนพร	บุญหมั่น	14.	นางบานเย็น	ขันแก้ว
15.	นางพิมพ์ทอง	เกตติมะ	15.	นางบัวหล้า	เรียนดี
16.	นางประทุมมา	หลวงชัย	16.	นางวิมลรัก	दनชื่อ
17.	นางศรีนวล	สุภาวัฒน์	17.	นางรัชดาพร	คำภีระ
18.	นางศรีพรรณ	เขียวทอง	18.	นางอุตสาห์	ไชยจินดา
19.	นางเบญจา	ปัญญาหาญ	19.	นางสุนันทา	ป็นหล้า
20.	นางบัวบาน	ทนต์ชัย	20.	นางสาวอุบล	นันทบัณฑิต

ภาคผนวก ค.

1. กิจกรรมการอบรมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. ตัวอย่างกิจกรรมกลุ่มทดลอง
3. ตัวอย่างกิจกรรมกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 74 กิจกรรมการอบรมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ชื่อกิจกรรม	กิจกรรมกลุ่มทดลอง	กิจกรรมกลุ่มควบคุม
1. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิทยากรแนะนำทีมงานให้สมาชิกรู้จัก 2. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเป็น 3 กลุ่ม 3. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มแนะนำตนเอง 4. ให้สมาชิกคิดวิธีแนะนำสมาชิกในกลุ่มอย่างสั้น ๆ 5. ให้แต่ละกลุ่มแนะนำสมาชิกในกลุ่ม ต่อกลุ่มใหญ่ 6. วิทยากรซักถามและนำอภิปรายถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม 7. ให้ผู้เข้ารับการอบรม สรุปแนวคิดจากการทำกิจกรรม วิทยากรสรุปเพิ่มเติม 8. ให้สมาชิกช่วยกันคิดว่าจะนำแนวคิดเรื่องนี้ให้ใช้ในชุมชนอย่างไร 9. ให้สมาชิกช่วยกันคิดวิธีการในขั้นแรกที่จะไปพูดเรื่องการเมืองให้คนแปลกหน้าฟังเพื่อให้เขายอมรับ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมแนะนำตนเอง โดยบอกชื่อ นามสกุล อาชีพ ตำแหน่งผู้นำชุมชนให้เพื่อนสมาชิกรู้จัก 2. วิทยากรบรรยายเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและวิธีสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในระหว่างการอบรม 3. ให้ผู้เข้ารับการอบรมบอกประโยชน์ของการเข้ารับการอบรมและวิธีปฏิบัติตนในขณะที่เข้ารับการอบรม 4. วิทยากรสรุปถึงความสำคัญของการอบรมและการมีส่วนร่วมในการอบรม 5. ให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามข้อสงสัยและเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการอบรม
2. การเมืองกับวิถีชีวิต	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเป็น 6 กลุ่ม 2. ให้ตัวแทนกลุ่มจับฉลากกรณีศึกษาเรื่องที่ 1 - 6 เพื่อเตรียมการแสดงบทบาท 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ให้ตั้งชื่อกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการของกลุ่ม 2. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันระดมความคิดเรื่อง “การเมืองคือ

ชื่อกิจกรรม	กิจกรรมกลุ่มทดลอง	กิจกรรมกลุ่มควบคุม
3. การปฏิรูปการเมือง	<ol style="list-style-type: none"> 3. ให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทจากกรณีศึกษา ให้ทุกคนจดประเด็นสำคัญจากการแสดง 4. ช่วยกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาจากกรณีศึกษา 5. อภิปรายถึงปัญหาที่เกิดขึ้นว่ามีผลอย่างไร 6. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดวิธีแก้ปัญหา นำเสนอกลุ่มใหญ่ 7. สรุปแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม 8. ช่วยกันสรุปความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับวิถีชีวิตและวิธีการที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง <ol style="list-style-type: none"> 1. อภิปรายถึงปัญหาการเมืองและการปฏิรูปการเมือง 2. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเป็น 5 กลุ่ม 3. วิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาทางการเมืองและวิธีแก้ไขปัญหาในแต่ละเรื่อง 4. นำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่ 5. สะท้อนความคิดและอภิปรายเรื่องที่น่าเสนอ โยงเข้าสู่การปฏิรูปการเมือง 6. สรุปแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม วิทยากรนำอภิปรายสรุป 	<p>อะไรและเกี่ยวข้องกับชีวิตของเราอย่างไร”</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. วิทยากรนำอภิปรายคำนิยามของการเมือง โดยใช้แผ่นใสประกอบการบรรยายและบรรยายเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตกับการเมือง 4. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปรายถึงวิธีการที่ประชาชนจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง 5. วิทยากรสรุปถึงวิธีการที่ประชาชนจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการซักถามจากสมาชิกของทุกกลุ่มและบรรยายสรุป 6. ให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม <ol style="list-style-type: none"> 1. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ให้เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม 2. ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายถึงปัญหาการเมืองในปัจจุบัน บันทึกผลการอภิปรายลงในแผ่นใสและนำเสนอในที่ประชุมใหญ่ 3. วิทยากรบรรยายเรื่องการเมืองการปฏิรูปการเมืองโดยใช้สื่อประกอบการ 4. ให้ผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายเกี่ยวกับการปฏิรูปการเมือง วิทยากรบรรยายสรุป 5. ให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ชื่อกิจกรรม	กิจกรรมกลุ่มทดลอง	กิจกรรมกลุ่มควบคุม
4. สตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	<p>7. ให้สมาชิกช่วยกันคิดว่าจะนำแนวคิดจากกิจกรรมไปใช้ในชุมชนได้อย่างไรและจะมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเมืองได้อย่างไร</p> <p>1. อภิปรายปัญหาที่ทำให้ผู้หญิงไม่สนใจการเมืองและไม่อยากมีส่วนร่วมทางการเมือง</p> <p>2. ให้ผู้เข้ารับการอบรมเขียนสิ่งที่ผู้ชายทำได้ในกระดาษสี่เหลี่ยม เขียนสิ่งที่ผู้หญิงทำได้ในกระดาษสี่เหลี่ยม ติดคำว่าชายและหญิงไว้ด้านบนของกระดาษ</p> <p>3. วิทยากรสลับที่คำว่าชายและหญิงให้สมาชิกพิจารณาว่าสิ่งที่ผู้ชายทำได้ ผู้หญิงทำได้หรือไม่ อย่างไร</p> <p>4. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเป็น 5 กลุ่ม ให้อภิปรายว่าทำไมผู้หญิงจึงต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีผลดีอย่างไร</p> <p>5. นำเสนอผลการอภิปราย</p> <p>6. ให้ผู้เข้ารับการอบรมแสดงความคิดเห็นจากการนำเสนอผลการอภิปรายของแต่ละกลุ่ม</p> <p>7. อภิปรายถึงความสำคัญที่ผู้หญิงจะต้องมีบทบาททางการเมือง</p> <p>8. อภิปรายสรุปแนวคิดจากกิจกรรม</p>	<p>1. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม เป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ให้เลือกประธานและเลขานุการของกลุ่ม</p> <p>2. ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายเรื่องบทบาทและสิทธิของสตรีในทางการเมือง บันทึกผลสรุปจากการอภิปรายลงในแผ่นใสและเตรียมนำเสนอในที่ประชุมใหญ่</p> <p>3. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายในที่ประชุมใหญ่</p> <p>4. วิทยากรยกตัวอย่างบทบาทและสิทธิสตรีในทางการเมือง และบรรยายสรุปเกี่ยวกับบทบาทและสิทธิสตรีในทางการเมืองโดยใช้สื่อประกอบ</p> <p>5. ให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามปัญหา และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม</p>

ชื่อกิจกรรม	กิจกรรมกลุ่มทดลอง	กิจกรรมกลุ่มควบคุม
5. การเมืองในระบอบประชาธิปไตย	9. ให้สมาชิกช่วยกันคิดว่าจะช่วยกัน รณรงค์ให้คนในชุมชนเห็นความ สำคัญในเรื่องนี้ได้อย่างไร 10. ให้สมาชิกช่วยกันคิดว่าสตรีต้องมี บทบาททางการเมืองอย่างไรบ้าง 1. ซักถามความรู้เดิมของผู้เข้ารับ การอบรมเกี่ยวกับการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตย 2. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเป็น 4 กลุ่ม 3. ให้แต่ละกลุ่มนับหมายเลขประจำ ตัว 1 - 7 4. ให้ผู้ที่นับหมายเลข 1 - 7 ไป ศึกษาตามฐานความรู้จากฐานที่ 1 - 7 ตามลำดับ 5. แยกศึกษาตามฐานความรู้ที่ได้รับ มอบหมาย 6. ให้แต่ละกลุ่มกลับเข้ากลุ่มเดิมแล้ว ถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนฟังและ อภิปรายซักถาม 7. อภิปรายสิ่งที่ศึกษาจากฐานต่าง ๆ 8. สรุปแนวคิดที่ได้จากการทำ กิจกรรม 9. วิทยากรสรุปแนวคิด 10. ให้ช่วยกันคิดว่าจะทำให้คนใน ชุมชนมีความเชื่อในหลักการของ ประชาธิปไตยได้อย่างไร	1. วิทยากรบรรยายเกี่ยวกับหลักการ สำคัญของการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย โดยใช้สื่อประกอบ การบรรยาย 2. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คนให้อภิปราย เกี่ยวกับการใช้ประชาธิปไตยในชีวิต ประจำวันของผู้เข้ารับการอบรม บันทึกผลการอภิปรายลงในแผ่นใส และนำเสนอผลการอภิปรายในที่ ประชุมใหญ่ 3. วิทยากรนำอภิปรายเรื่องเจตคติ ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ให้ผู้เข้ารับการอบรมเสนอความ คิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องนี้ 4. ให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามปัญหา และแสดงความ คิดเห็นเพิ่มเติม 5. วิทยากรบรรยายสรุป

ชื่อกิจกรรม	กิจกรรมกลุ่มทดลอง	กิจกรรมกลุ่มควบคุม
6. สิทธิเสรีภาพและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ	<p>11. อภิปรายว่าถ้าประชาชนไม่เชื่อหลักการของการปกครองในระบบประชาธิปไตยจะเกิดปัญหาอะไรและส่งผลอย่างไรต่อประชาชน เราจะต้องแก้ปัญหาอย่างไร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ชักถามถึงความหมายของสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ 2. ให้ผู้เข้ารับการอบรมนั่งเป็นวงกลมแล้วจับคู่กันศึกษาคณะศึกษาคู่ละ 1 เรื่อง อภิปรายความคิดเห็นในประเด็นคำถามและเหตุผล 3. ให้แต่ละคู่นำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ 4. วิทยากรนำอภิปรายจากการนำเสนอของสมาชิกแต่ละคู่ 5. ให้ช่วยกันสรุปแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม วิทยากรนำอภิปรายสรุป 6. ให้ช่วยกันคิดว่าจะนำเรื่องนี้ไปถ่ายทอดให้สมาชิกในชุมชนอย่างไร วิทยากรเสนอแนะเพิ่มเติม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิทยากรยกตัวอย่างกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ หน้าที่และเสรีภาพ ให้ผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายแสดงความคิดเห็น 2. วิทยากรบรรยายเรื่องความหมายของสิทธิ หน้าที่และเสรีภาพและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ โดยใช้สื่อประกอบการบรรยาย 3. วิทยากรนำอภิปรายถึงความสำคัญในการปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่และเสรีภาพของประชาชน 4. ให้ผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายแสดงความคิดเห็น 5. ให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามปัญหาและข้อสงสัย 6. วิทยากรบรรยายสรุป
7. การเลือกตั้ง ส.ส.ที่ดี	<ol style="list-style-type: none"> 1. ชักถามผู้เข้ารับการอบรมถึงหน้าที่ของ ส.ส.และความสำคัญของการเลือกตั้ง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมนั่งเป็นวงกลม 2. วิทยากรถามผู้เข้ารับการอบรมว่าการเลือกตั้งมีความสำคัญอย่างไรและเกี่ยวกับชีวิตของเราอย่างไร

ชื่อกิจกรรม	กิจกรรมกลุ่มทดลอง	กิจกรรมกลุ่มควบคุม
<p>8. การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. ให้ผู้เข้ารับการอบรมช่วยกันคิดว่า ส.ส. ทำอะไรบ้างแล้วจดคำตอบไว้ เปรียบเทียบสิ่งที่ ส.ส.ทำว่า สามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้หรือไม่ อย่างไรให้ช่วยกันอภิปราย 3. ชักถามผู้เข้ารับการอบรมถึงหน้าที่ของ ส.ส.ว่ามีอะไรบ้าง วิทยากรเพิ่มเติม 4. ชักถามปัญหาของการเลือกตั้ง ส.ส.ว่ามีอะไรบ้าง 5. นำอภิปรายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกตั้งกับวิถีชีวิตของประชาชน 6. ให้ผู้เข้ารับการอบรมศึกษากรณีตัวอย่างของผู้สมัคร ส.ส.ที่มีคุณสมบัติต่างกันแล้วให้ช่วยกันพิจารณาเลือก พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ 7. ให้ผู้เข้ารับการอบรมอภิปรายและสรุปแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม 8. ให้ช่วยกันคิดว่าจะนำเรื่องนี้ไปถ่ายทอดให้คนในชุมชนรับรู้ได้อย่างไร วิทยากรเสนอแนะเพิ่มเติม 1. วิทยากรนำอภิปรายถึงปัญหาของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง 2. แจกบัตรกรณีศึกษาให้ผู้เข้ารับการอบรมคนละ 1 บัตร ให้ผู้เข้า 	<ol style="list-style-type: none"> 3. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมส่งลูกบอลไปรอบ ๆ วง ถ้าวิทยากรเป่านกหวีดแล้วลูกบอลอยู่ที่ใคร คนนั้นจะต้องลุกขึ้นตอบคำถามและไม่ให้คำตอบซ้ำกัน 4. วิทยากรบรรยายสรุปความสำคัญของการเลือกตั้งและความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกตั้งกับวิถีชีวิตของประชาชนโดยใช้แผ่นใสประกอบการบรรยาย 5. ให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามข้อสงสัยและแสดงความคิดเห็น 1. วิทยากรซักถามผู้เข้ารับการอบรมถึงการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและปัญหาที่พบจดคำตอบของผู้เข้ารับการอบรมไว้ในแผ่นใส

ชื่อกิจกรรม	กิจกรรมกลุ่มทดลอง	กิจกรรมกลุ่มควบคุม
	<p>รับการอบรมพิจารณาว่ากรณีศึกษาที่ตนได้รับเป็นการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในขั้นตอนใดให้เข้ากลุ่มกรณีศึกษาขั้นตอนเดียวกัน</p> <p>3. ให้แต่ละกลุ่มอ่านกรณีศึกษาของตนให้สมาชิกในกลุ่มฟัง ให้สมาชิกช่วยกันตัดสินใจว่าสมาชิกแต่ละคนเข้ากลุ่มถูกหรือไม่ เพราะเหตุใด ถ้าไม่ถูกต้องจะต้องไปเข้ากลุ่มใด</p> <p>4. ให้สมาชิกในกลุ่มจัดลำดับงานที่จะทำในชั้นของตนจากกรณีศึกษาในแต่ละอ่านกรณีศึกษาตามลำดับงานที่จัดไว้ให้กลุ่มอื่นฟัง</p> <p>5. ถามผู้รับการอบรมว่า ถ้าประชาชนทุกคนเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งจะเกิดผลอย่างไร</p> <p>6. นำอภิปรายถึงวิธีแก้ปัญหาของประชาชน ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้งและหลังการเลือกตั้ง</p> <p>7. ให้ผู้รับการอบรมสรุปแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม วิทยากรสรุปเพิ่มเติม</p>	<p>2. วิทยากรบรรยายเรื่องการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งโดยใช้สื่อประกอบ</p> <p>3. ชักถามผู้รับการอบรมถึงการปฏิบัติตนก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้งและหลังการเลือกตั้งว่า จะต้องทำอย่างไรบ้าง วิทยากรอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>4. ให้สมาชิกซักถามข้อสงสัย วิทยากรแนะนำให้สมาชิกซักชวนให้ผู้อื่นเข้ามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งด้วย</p> <p>5. วิทยากรบรรยายสรุป</p>

ชื่อกิจกรรม	กิจกรรมกลุ่มทดลอง	กิจกรรมกลุ่มควบคุม
9. การเลือกตั้ง ส.ส.	<p>8. ให้ช่วยกันคิดว่าจะไปสมัครให้คนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งได้อย่างไร วิทยากรเสนอแนะวิธีการประยุกต์ใช้เพิ่มเติม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อภิปรายถึงการเลือกตั้งระบบใหม่ 2. อภิปรายถึงปัญหาการเลือกตั้งระบบใหม่ที่คาดว่าจะพบ 3. ให้สมาชิกอ่านใบความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งระบบใหม่คนละ 1 แผ่น ให้เพื่อน ๆ ฟังทีละคน จนครบทุกคน ช่วยกันอภิปรายข้อสงสัย ร่วมกันทำความเข้าใจ 4. แจกแผ่นกำหนดบทบาทของแต่ละคนให้ผู้เข้ารับการอบรมที่จะแสดงในสถานการณ์การเลือกตั้ง 5. ให้ผู้ที่ได้รับบทบาทเป็นผู้สมัครแบบแบ่งเขตออกมาหาเสียง 6. ให้ผู้ที่ได้รับบทบาทหัวคะแนน 3 คน ออกมาหาเสียง 7. ให้ผู้เข้ารับการอบรมดูรายชื่อพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ 8. วิทยากรอภิปรายวิธีการแสดงบทบาทในสถานการณ์จำลอง 9. ให้ทุกคนแสดงบทบาทในสถานการณ์จำลองตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการประกาศผลการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตและส่งผลแบบบัญชีรายชื่อให้วิทยากร 	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิทยากรซักถามถึงความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งระบบใหม่ ให้ผู้เข้ารับการอบรมช่วยกันตอบ วิทยากรจดคำตอบของสมาชิกไว้ในแผ่นใส 2. วิทยากรบรรยายเรื่องกระบวนการเลือกตั้ง ส.ส. โดยใช้สื่อประกอบ 3. ให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ส.ส. 4. วิทยากรบรรยายเรื่องการป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้ง โดยใช้สื่อประกอบการบรรยาย 5. วิทยากรดำเนินการสาธิตการเลือกตั้งโดยจำลองสถานการณ์ให้ผู้เข้ารับการอบรมทดลองลงคะแนนเลือกตั้ง ให้สมาชิกบางส่วนเป็นผู้สังเกตการณ์ 6. ให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามปัญหาและข้อสงสัยเกี่ยวกับกระบวนการ

ชื่อกิจกรรม	กิจกรรมกลุ่มทดลอง	กิจกรรมกลุ่มควบคุม
10. การเลือกตั้ง ส.ว.	<p>10. อภิปรายการเลือกตั้งตามสถานการณ์จำลอง</p> <p>11. สรุปแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมโดยผู้เข้ารับการอบรม วิทยากรสรุปเพิ่มเติม</p> <p>12. ให้ช่วยกันคิดว่าจะทำให้สมาชิกในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเลือกตั้ง ส.ส. แบบใหม่ได้อย่างไร วิทยากรเสนอแนะวิธีการเพิ่มเติม</p> <p>1. อภิปรายถึงการเลือกตั้ง ส.ว.</p> <p>2. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเป็น 8 กลุ่ม</p> <p>3. แจกใบความรู้ให้แต่ละกลุ่มศึกษาให้เข้าใจและเตรียมเล่าให้กลุ่มอื่นฟังด้วย</p> <p>4. ให้แต่ละกลุ่มเล่าถึงสิ่งที่กลุ่มของตนศึกษาให้กลุ่มอื่นฟังตั้งแต่กลุ่มที่ 1 - 8 ให้สมาชิกซักถามข้อสงสัยและอภิปรายจนเข้าใจ</p> <p>5. ให้เปรียบเทียบหน้าที่ของ ส.ส. กับ ส.ว.</p> <p>6. อภิปรายถึงการเลือกตั้ง ส.ว. และวัน เวลาที่จะเลือกตั้ง ส.ว. ครั้งแรกของประเทศไทย</p> <p>7. ช่วยกันสรุปแนวคิดจากการทำกิจกรรม วิทยากรสรุปเพิ่มเติม</p>	<p>เลือกตั้ง ส.ส.</p> <p>7. วิทยากรบรรยายสรุป</p> <p>1. วิทยากรซักถามความรู้ของผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ส.ว. ให้ผู้เข้ารับการอบรมช่วยกันตอบ วิทยากรจดคำตอบของสมาชิกไว้ในแผ่นใส</p> <p>2. วิทยากรบรรยายเรื่อง การเลือกตั้ง ส.ว. โดยใช้สื่อประกอบ</p> <p>3. ให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ส.ว.</p> <p>4. วิทยากรบรรยายถึงขั้นตอนของการเลือกตั้ง ส.ว. ให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามข้อสงสัย</p> <p>5. วิทยากรซักถามผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ส.ว. และบรรยายสรุป</p>

ชื่อกิจกรรม	กิจกรรมกลุ่มทดลอง	กิจกรรมกลุ่มควบคุม
	8. ให้ช่วยกันคิดว่าจะนำความรู้จาก การทำกิจกรรมไปถ่ายทอดให้ สมาชิกในชุมชนได้อย่างไร วิทยากรเสนอแนะวิธีการเพิ่มเติม	

แผนการอบรมโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์และการเรียนรู้โดยการรับใช้สังคม
เรื่อง การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

กิจกรรมที่ 1 : การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
  - 1.1 ผู้เรียนสามารถแนะนำตัวเองกับสมาชิกที่เข้ารับการอบรมได้
  - 1.2 ผู้เรียนสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีในขณะที่เข้ารับการอบรมได้
  - 1.3 ผู้เรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกที่เข้ารับการอบรมได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอบรม
  - 2.1 ผู้เรียนสามารถบอกประโยชน์ของการเข้ารับการอบรมได้
  - 2.2 ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามบทบาทของตนในการมีส่วนร่วมในการอบรมได้

ความคิดรวบยอด

1. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ทำให้เราอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข
2. การเข้ารับการอบรมทำให้เรามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ได้รับการอบรมมากขึ้น โดยทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการอบรม

เนื้อหา

การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการมีส่วนร่วมในสังคม

เวลา

ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ประสบการณ์

1.1 วิทยากรกล่าวต้อนรับผู้เข้ารับการอบรม แนะนำที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยให้สมาชิกรู้จักโดยให้วิทยากรแต่ละคนแนะนำตัวเอง ดังนี้

1. บอกชื่อ นามสกุล
2. บอกอาชีพ ที่ทำงาน
3. ลักษณะเด่น
4. ความรู้สึกที่ได้มาร่วมกิจกรรมการอบรม

ให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามของสงสัยและสิ่งที่อยากรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิทยากร

1.2 แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน โดยการนับ 1 - 3 ใคร
นับเลขเดียวกันก็จะอยู่กลุ่มเดียวกัน หรือให้วิธีแบ่งกลุ่มแบบอื่นที่เห็นว่า
เหมาะสม

1.3 ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มแนะนำตัวเองตามหัวข้อต่อไปนี้

1. บอกชื่อ นามสกุล ชื่อเล่น ลักษณะเด่น อาชีพ
2. บอกตำแหน่งผู้นำชุมชน ที่อยู่ ที่ทำงาน
3. บอกความรู้สึกที่ได้มาเข้ารับการอบรม
4. ถ้าจะเปรียบตัวเองเหมือนอะไรสักอย่างหนึ่ง ท่านจะเปรียบเทียบกับตัวเอง
เหมือนอะไร เพราะอะไร
5. บอกปัญหาในการประกอบอาชีพของตน
6. เล่าถึงความสำเร็จของตนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างสั้น ๆ

1.4 ให้แต่ละกลุ่มคิดวิธีแนะนำสมาชิกในกลุ่มอย่างสั้น ๆ ตามข้อมูลข้อ 1 - 4 ต่อ
กลุ่มใหญ่และเตรียมนำเสนอการแนะนำสมาชิกในกลุ่มต่อกลุ่มใหญ่

1.5 ให้แต่ละกลุ่มแนะนำสมาชิกในกลุ่มต่อกลุ่มใหญ่จนครบทุกกลุ่ม ให้ผู้เข้ารับ
การอบรมซักถามข้อมูลเพิ่มเติมในสิ่งที่ต้องการรู้หรือข้อสงสัย

2. สะท้อนความคิดและอภิปราย

2.1 วิทยากรซักถาม

1. สมาชิกได้รู้จักใครบ้าง ใครมีอาชีพอะไร ใครมีลักษณะเด่นอะไร
2. กิจกรรมนี้ให้ประโยชน์อะไรบ้าง
3. ประโยชน์ที่ได้รับนี้ เกิดขึ้นได้อย่างไร พวกเราต้องทำอะไร

4. การทำความรู้จักกัน ทำได้โดยวิธีใดบ้าง
5. การรู้จักกันมีประโยชน์อย่างไรในการอยู่ร่วมกันในสังคม

3. สรุปความคิดรวบยอด

3.1 วิทยากรให้สมาชิกสรุปแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม โดยใช้แผ่นใส
แผนภูมิสรุปเนื้อหาประกอบการสรุป

3.2 วิทยากรสรุปแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมดังนี้

ทุกคนคงเห็นแล้วว่าการสร้างบรรยากาศที่ดีและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้รู้จักกัน ได้เรียนรู้ปัญหาและความสำเร็จของผู้อื่น มีบรรยากาศที่ดีและเป็นกันเอง ทุกคนเป็นมิตรต่อกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การที่ทุกคนให้ข้อมูล พูดคุย ได้ตอบ ชักถาม ร่วมกิจกรรมทำให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งทำให้ได้เรียนรู้ไปด้วยกัน ดังนั้น การอบรมโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจะช่วยให้ได้เรียนรู้ด้วยกัน แต่ทุกคนจำเป็นต้องให้ความร่วมมือให้ข้อมูล ร่วมมือในการทำกิจกรรม ต้องคิดต้องพูดและซักถามจึงจะได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

4. ประยุกต์แนวคิดเพื่อรับใช้สังคม

4.1 ให้สมาชิกช่วยกันคิดว่าจะนำแนวคิดเรื่องนี้ไปใช้ในชุมชนอย่างไร

4.2 ให้สมาชิกช่วยกันคิดว่าถ้าเราต้องไปพูดเรื่องการเมืองให้คนแปลกหน้าฟัง ในชั้นแรกเราจะทำอย่างไร จึงจะทำให้เขายอมรับในสิ่งที่เราต้องการถ่ายทอด

สื่อ

1. เครื่องฉายข้ามศีรษะ
2. แผ่นใส แผนภูมิสรุปเนื้อหา

การประเมินผล

1. สังเกตการแนะนำตนเองของผู้เข้ารับการอบรม
2. สังเกตบรรยากาศในการอบรม
3. สังเกตการปฏิบัติตนในการมีส่วนร่วมในการอบรมของผู้เข้ารับการอบรม

ภาคผนวก

การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการมีส่วนร่วมในสังคม

มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันในสังคม แต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกันตามภารกิจที่รับผิดชอบ ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในสังคมที่ตนอยู่ กิจกรรมใดในสังคมที่เราเข้าไปมีส่วนร่วมเราจะเกิดความรู้ความเข้าใจเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งทุกคนจะต้องปฏิบัติตามบทบาทที่ตนรับผิดชอบให้เต็มที่ ในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นจะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีความเคารพซึ่งกันและกัน รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีบทบาทที่เหมาะสมในสังคมกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้อยู่เสมอเพื่อนำความรู้มาพัฒนาตนเองให้มีประโยชน์ต่อสังคมทำให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ของบ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การมีส่วนร่วมในสังคมจะทำให้ทุกคนรู้สึกว่าคุณค่าและมีประโยชน์ต่อประเทศชาติ

บรรยากาศที่ดีจะทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการทำให้บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์กัน จะทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งทุกคนต้องให้ความร่วมมือ ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วย

กิจกรรมที่ 2 : การเมืองกับวิถีชีวิต

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมือง
  - 1.1 ผู้เรียนสามารถบอกความสำคัญของการเมืองได้
  - 1.2 ผู้เรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตกับการเมืองได้
  - 1.3 ผู้เรียนสามารถบอกวิธีการที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเมือง
  - 2.1 ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
  - 2.2 ผู้เรียนแสดงความสนใจต่อการเมืองในทุกรูปแบบ
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ทุกรูปแบบ
  - 3.1 ผู้เรียนปฏิบัติตนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกรูปแบบ
  - 3.2 ผู้เรียนปฏิบัติตนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองทุกระดับ

ความคิดรวบยอด

1. การเมืองเป็นการจัดการนโยบายสาธารณะให้ทุกคนได้รับผลประโยชน์อย่างยุติธรรม เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ระบบการเมืองที่ดีจะทำให้ประชาชนมีวิถีชีวิตที่ดี
2. ประชาชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกรูปแบบและในการปกครองทุกระดับเพื่อทำให้การเมืองดีขึ้น

เนื้อหา

1. ความสำคัญของการเมือง
2. ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตกับการเมือง
3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

เวลา

ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม

1. ประสพการณ์

1.1 แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มตั้งชื่อกลุ่ม เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม

1.2 ให้ตัวแทนกลุ่มจับฉลากกรณีศึกษาเรื่องที่ 1 - 6 เพื่อเตรียมการแสดงตาม บทบาทในเนื้อเรื่อง ให้ทุกกลุ่มฝึกซ้อมการแสดงเพื่อแสดงให้กลุ่มอื่นดูโดยใช้เวลาเตรียมการแสดง 10 นาที

1.3 ให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทจากกรณีศึกษา โดยใช้เวลาแสดงกลุ่มละ 5 นาที ให้ทุกคนจดบันทึกประเด็นสำคัญจากการแสดง

2. สะท้อนความคิดและอภิปราย

2.1 ให้ผู้เข้ารับการอบรมช่วยกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาจากกรณีศึกษา โดยใช้ คำถามต่อไปนี้

1. จากกรณีศึกษาเรื่องที่ 1 ปัญหาคืออะไร

คำตอบคือ คนรวยกดขี่ค่าแรงของคนจน เอาเปรียบคนจน การตัดไม้ทำลายป่าทำให้ฝนแล้ง นายทุนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นใหญ่ คนรวยมีอำนาจเหนือคนจน

2. จากกรณีศึกษาเรื่องที่ 1 สาเหตุของปัญหาคืออะไร

คำตอบคือ ทุกคนต้องการผลประโยชน์ จึงมักจะเอาเปรียบผู้อื่นเมื่อมี โอกาส ไม่มีใครดูแลคนที่เสียเปรียบ คนจนยอมให้คนรวยมีอำนาจเหนือกว่า

3. จากกรณีศึกษาเรื่องที่ 2 ปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร
 คำตอบคือ การบุกรุกป่าสงวนเพราะความไม่รู้
 ความยากจนจึงทำไปเพื่อความอยู่รอด
 ความขัดแย้งทางความคิดของเจ้าหน้าที่
 การมีคุณธรรมที่แตกต่างกัน
 ความสงสารคนที่ยากจน
4. จากกรณีศึกษาเรื่องที่ 2 สาเหตุของปัญหาคืออะไร
 คำตอบ คนยากจนต้องทำทุกอย่างเพื่อความอยู่รอดของชีวิต
 การขาดความรู้ทำให้ผิดกฎหมาย
 คนเรามีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน
 คนที่มีคุณธรรมสูง. มักจะสงสารคนที่ด้อยโอกาสกว่าตน
5. จากกรณีศึกษาเรื่องที่ 3 ปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร
 คำตอบคือ การแย่งที่ดินทำกิน
6. จากกรณีศึกษาเรื่องที่ 3 สาเหตุของปัญหาคืออะไร
 คำตอบคือ ความเห็นแก่ตัว
 ทุกคนต้องการผลประโยชน์ส่วนตน
7. จากกรณีศึกษาเรื่องที่ 4 ปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร
 คำตอบคือ คนปลูกผักใช้สารพิษ แต่โกหกคนซื้อว่าปลอดสารพิษ
 ขายผักแพงเพราะบอกว่าเป็นผักปลอดสารพิษ
 คนกินผักได้รับสารพิษ ทำให้เจ็บป่วย
 คนปลูกผักไม่รับผิดชอบ
 คนขายผักไม่รับผิดชอบ
8. จากกรณีศึกษาเรื่องที่ 4 สาเหตุของปัญหาคืออะไร
 คำตอบคือ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
 ความไม่รับผิดชอบ
 ความไม่รู้ของผู้บริโภค
 ความไม่ซื่อสัตย์ของผู้ผลิต
9. จากกรณีศึกษาเรื่องที่ 5 ปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร
 คำตอบคือ การเอาเปรียบเกษตรกรของนายทุน โดยการ
 กตราคาสินค้า
 นายทุนใช้การลงทุนให้ก่อนแล้วบังคับซื้อสินค้า

นายทุนกักตุนสินค้า เก็บไว้ในราคาที่แพง
คนกินซื้อสินค้าราคาแพง ทำให้เดือดร้อน

10. จากกรณีศึกษาเรื่องที่ 5 สาเหตุของปัญหาคืออะไร

คำตอบคือ ความรู้ไม่เท่าทันของเกษตรกร
ความเห็นแก่ตัวของนายทุน

11. จากกรณีศึกษาเรื่องที่ 6 ปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร

คำตอบคือ เจ้าหน้าที่ของราชการรับเงินจากผู้มีอิทธิพล
เจ้าหน้าที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง
คนรวยเอาเปรียบคนจน

12. จากกรณีศึกษาเรื่องที่ 6 สาเหตุของปัญหาคืออะไร

คำตอบคือ ความไม่ซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่
ความเห็นแก่ตัวของเจ้าหน้าที่และผู้มีอิทธิพล
ความไม่ยุติธรรมของเจ้าหน้าที่
การใช้ตำแหน่งเพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง

2.2 วิद्यากรนำอภิปรายถึงปัญหาที่เกิดขึ้นว่ามีผลอย่างไร

คำตอบคือ การมุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตนของทุกคน ทำให้เกิดการแย่งชิง
การเอาเปรียบกัน การดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด เห็นแก่ตนและพรรคพวก
ขาดความยุติธรรมในสังคม ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทกัน อาจถึงการข่มขู่
และทำร้ายกัน ทำให้ในสังคมเกิดการสับสนวุ่นวาย ไม่มีความสุข

2.3 ให้สมาชิกทุกคนช่วยกันคิดวิธีแก้ไขปัญหา โดยให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิด
ก่อนและนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

2.4 ให้ทุกกลุ่มนำเสนอวิธีแก้ปัญหต่อกลุ่มใหญ่ วิद्यากรจดคำตอบของ
แต่ละกลุ่มไว้

3. สรุปความคิดรวบยอด

3.1 วิद्यากรนำอภิปรายสรุปโดยให้สมาชิกสรุปแนวคิดที่ได้จากการทำ
กิจกรรม โดยใช้แผ่นใสแผ่นภูมิ สรุปเนื้อหาประกอบการสรุป

3.2 วิद्यากรสรุปแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมดังนี้

จากการวิเคราะห์กรณีศึกษาทั้ง 6 เรื่อง จะเห็นว่าเมื่อเรายู่ร่วมกันในสังคม ทุกคนก็จะทำทุกอย่าง เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ทำให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากร การทะเลาะวิวาท คนที่มีอำนาจมากกว่าก็จะได้เปรียบ คนอ่อนแอกว่าจะถูกกดขี่ข่มเหงและเอาเปรียบ ดังนั้น วิธีแก้ปัญหาก็ให้เกิดความยุติธรรมในสังคมก็คือ การจัดการของระบบการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเริ่มมีการปกครองแบบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ซึ่งประชาชนจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเข้าไปบริหารประเทศ การปกครองแบบประชาธิปไตยซึ่งมีมาเกือบ 60 ปีแล้วก็ยังมีปัญหา ซึ่งเกิดจากสาเหตุหลายประการทำให้เรายังไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง จึงต้องมีการปฏิรูปการเมืองเกิดขึ้น ถ้าเรายังต้องอยู่ร่วมกันในสังคมเราจึงหลีกเลี่ยงจากการเมืองไม่ได้ เพราะระบบการเมืองจะเป็นผู้จัดการสิ่งที่เป็นสาธารณะ ซึ่งใช้เงินภาษีของประชาชนมาจัดการเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างยุติธรรมและทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังนั้น ประชาชนจึงต้องมีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะการเมืองจะมีผลต่อการดำเนินชีวิตของเรา

4. ประยุกต์แนวคิดเพื่อรับใช้สังคม

4.1 ให้สมาชิกช่วยกันคิดว่าจะนำแนวคิดนี้ไปเผยแพร่กับคนในชุมชนอย่างไร

4.2 ให้สมาชิกช่วยกันสรุปว่าการเมืองเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของเราได้อย่างไร และเราจะมีส่วนร่วมในการเมืองได้อย่างไรบ้าง

สื่อ

1. กรณีศึกษา 6 เรื่อง
2. แผ่นใสเปล่า
3. ปากกาเขียนแผ่นใส
4. อุปกรณ์ประกอบการแสดง
5. เครื่องฉายข้ามศีรษะ
6. ฉลากหมายเลข 1 - 6

การประเมินผล

1. สังเกตจากการอธิบายความสัมพันธ์ของการเมืองกับวิถีชีวิต
2. สังเกตจากการตอบคำถามว่าเราจะมีส่วนร่วมในการเมืองได้อย่างไร
3. สังเกตความสนใจของผู้เข้ารับการอบรม
4. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้รับการอบรม

ภาคผนวก

ความสำคัญของการเมือง

การดำรงชีวิตของมนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคม สมัยโบราณจะรวมกันเป็นชนเผ่าต่าง ๆ เมื่อมีคนอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากก็ทำให้เกิดปัญหาความแตกต่างกันในด้านความคิด ความต้องการ ความสนใจ จึงเกิดการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่ เกิดความขัดแย้งกันในสังคมจนทำให้ทะเลาะวิวาทกัน ตกลงกันไม่ได้เพราะทุกคนเห็นประโยชน์ของตนสำคัญกว่าของผู้อื่น ทุกคนต่างคิดที่จะเอาเปรียบคนอื่นเพื่อความกินดีอยู่ดีของตน คนที่มีกำลังมีอำนาจมากกว่าก็จะได้ผลประโยชน์มากกว่าคนที่อ่อนแอ มนุษย์จึงต้องสร้างระเบียบ กฎเกณฑ์และกติกากในการอยู่ร่วมกันเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างสันติสุข โดยแต่งตั้งหัวหน้าเผ่าขึ้นเพื่อควบคุมดูแลคนในสังคมของตน แต่หัวหน้าคนเดียวก็ยังไม่สามารถดูแลคนจำนวนมากได้อย่างทั่วถึง ไม่สามารถตัดสินปัญหาของคนทุกคนได้อย่างยุติธรรม ในบางเรื่องหัวหน้าก็ไม่อาจตัดสินได้เพราะขาดความรู้ ในเรื่องนั้น ๆ จึงทำให้คนในชุมชนเกิดความไม่พอใจเพราะคิดว่าหัวหน้าไม่ยุติธรรมเข้ากับฝ่ายตรงข้าม ทำให้หัวหน้าเกิดความลำบากใจในการเป็นผู้นำ โดยเฉพาะในสังคมที่มีคนจำนวนมาก ปัญหาต่าง ๆ ก็มากขึ้นเพราะมีความแตกต่างของคนหลากหลายมาก บางครั้งก็เกิดปัญหาการแบ่งพรรคแบ่งพวกกัน ทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายในสังคม ประชาชนจึงคิดว่าควรจะมีคณะกรรมการเพื่อช่วยหัวหน้าทำงาน จึงแต่งตั้งกรรมการหมู่บ้านหรือชุมชนของตนเพื่อควบคุมดูแลสังคม ผู้ใดฝ่าฝืนกฎระเบียบจะต้องได้รับโทษตามที่คณะกรรมการตัดสิน ซึ่งก็พบปัญหาของความไม่ยุติธรรมของคณะกรรมการเพราะเป็นเพียงคนส่วนน้อยในสังคม บางครั้งก็เข้ากับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเพราะเขาให้ผลประโยชน์กับคณะกรรมการ อำนาจในการปกครองจึงถูกเปลี่ยนมือไปสู่ประชาชนคือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยซึ่งหมายถึงผู้ใช้อำนาจทางการเมืองต้องได้รับฉันทานุมัติจากประชาชน ประชาชนมีอำนาจในการกำหนดและถอดถอนผู้นำทางการเมืองได้ ระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ จะถูกกำหนดโดยประชาชน เพื่อประโยชน์ของปวงชน สิ่งเหล่านี้คือรากฐานของความคิดทางการเมือง

คนทั่วไปอาจให้ความหมายของการเมืองแตกต่างกันไปซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ การรับรู้และความเข้าใจของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการกล่อมเกลாதงสังคมของแต่ละบุคคล บุคคลที่เติบโตมาภายใต้สิ่งแวดล้อมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จะมีความเชื่อมั่นว่าการเมืองเป็นเรื่องของประชาชน อำนาจทางการเมืองคืออำนาจของประชาชน ประชาชนคือเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง ผู้ใช้อำนาจทางการเมืองต้องได้รับฉันทานุมัติจากประชาชน การใช้อำนาจทางการเมืองต้องเป็นไปตามความต้องการของประชาชนเพื่อสนองตอบประโยชน์สุขของประชาชน ประชาชนมีอำนาจสูงสุดในการ

กำหนดหรือถอดถอนผู้ปกครอง บุคคลที่มีความเชื่อเช่นนี้จะมิบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแข็งขันเพื่อรักษาอำนาจอันชอบธรรมของตน การเมืองจึงหมายถึงการจัดสรรอำนาจเพื่อประโยชน์ของประชาชน การจัดสรรอำนาจหมายถึงกระบวนการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง ซึ่งถูกกำหนดกฎเกณฑ์และกติกาให้เป็นไปตามรูปแบบหรือระบบการเมืองที่เป็นอยู่ ความแตกต่างของระบบการเมืองทำให้กระบวนการที่ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองแตกต่างกัน ในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ดังนั้นผู้นำทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติจะต้องผ่านกระบวนการเห็นชอบจากประชาชนโดยตรงที่เรียกว่า กระบวนการเลือกตั้ง ผู้ที่ชนะการเลือกตั้งจะได้รับฉันทานุมัติจากประชาชนให้ทำหน้าที่ผู้นำทางการเมือง การใช้อำนาจทางการเมืองซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดของสังคมต้องมีจุดมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสมาชิกที่มีความแตกต่างกัน ให้มีโอกาสที่จะดำรงชีวิตที่ดีอย่างเสมอภาคทั่วหน้ากัน โดยจำกัดมิให้กลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเอาเปรียบผู้อื่น ซึ่งหมายถึงการใช้อำนาจเพื่อสร้างสรรค์ความเป็นธรรมของสังคมอันเป็นรากฐานสำคัญในการเสริมสร้างประโยชน์สุขของประชาชน

ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตกับการเมือง

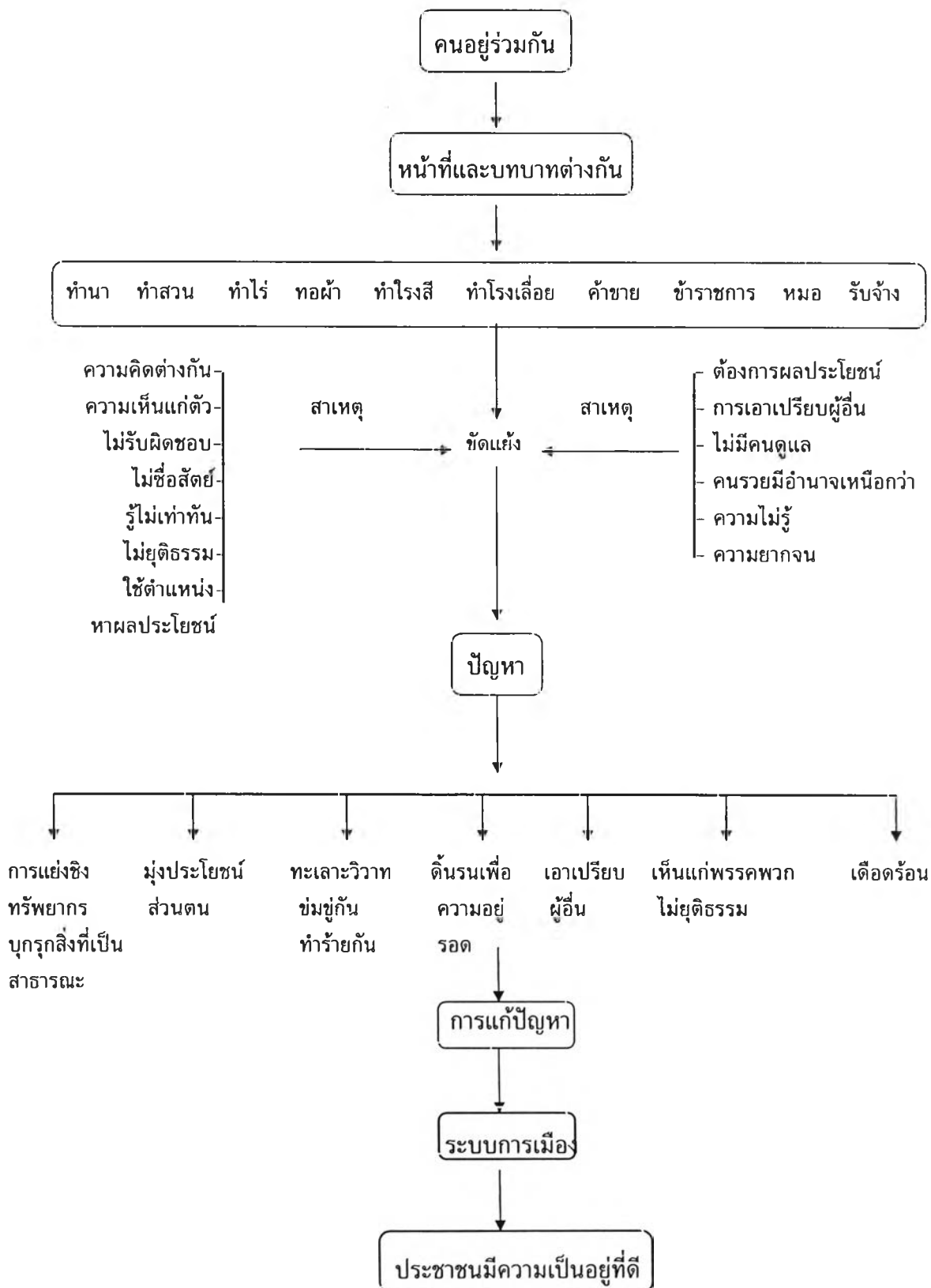
วิถีชีวิตของประชาชนขึ้นอยู่กับระบบการเมือง ระบอบการเมืองที่ดีจะส่งเสริมและเอื้ออำนวยให้ประชาชนมีวิถีชีวิตที่ดี มีโอกาสแสวงหาความรู้อย่างเสมอภาค สามารถดูแลปกป้องตนเองให้รอดพ้นจากการเอาเปรียบของผู้อื่น สามารถตรวจสอบผู้นำทางการเมืองให้ใช้อำนาจเพื่อสนองตอบประโยชน์สุขของประชาชนอย่างซื่อสัตย์ตรงกันข้ามกับระบอบการเมืองที่ไม่ดี ผู้นำทางการเมืองจะมุ่งเฉพาะการแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเองและพรรคพวกโดยจำกัดมิให้ประชาชนส่วนใหญ่มีโอกาสในการแสวงหาความรู้ให้ตนเอง ทำให้เกิดชนชั้นที่ได้เปรียบของสังคม ทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่จะถูกทอดทิ้งให้ไร้การศึกษา ภายใต้อำนาจที่ระบอบการเมืองไม่ดีประชาชนส่วนใหญ่จะไร้ความรู้และยากจน

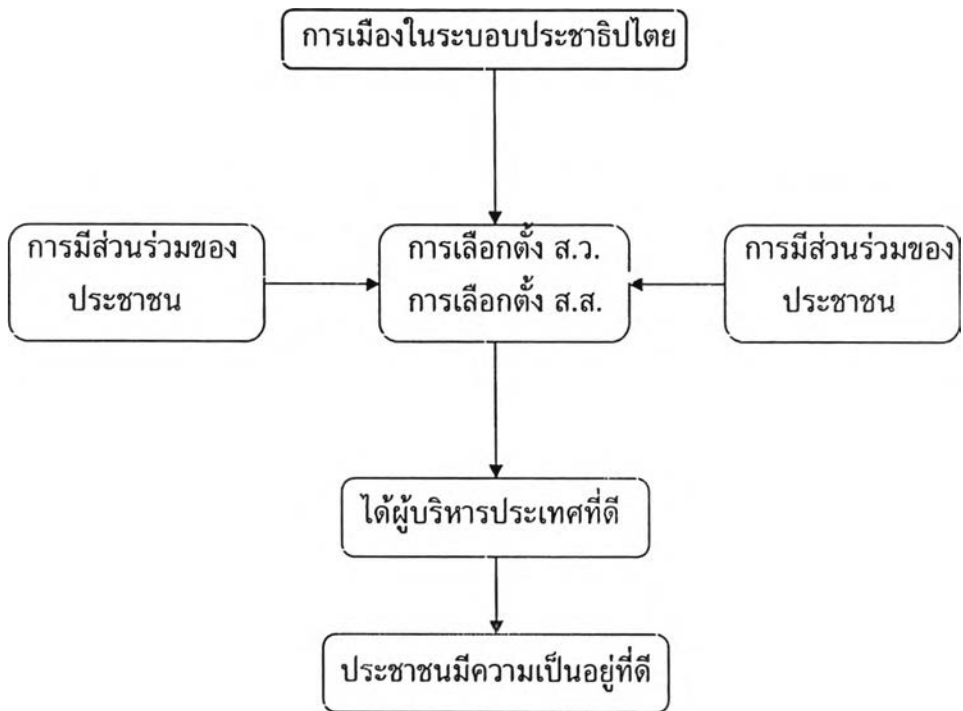
ธรรมชาติสร้างให้มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันในสังคมเพราะมนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ถ้ามนุษย์ต้องอยู่คนเดียวจะต้องพึ่งพาตนเองทุกอย่าง ซึ่งจะต้องเป็นความยากลำบาก แต่เมื่อเราอยู่ร่วมกันเป็นสังคม เราก็ต้องมีสิ่งสาธารณะที่เราได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันซึ่งได้มาจากการนำเงินภาษีของเรามาสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม ประชาชนทุกคนต้องเสียภาษีเงินได้และภาษีที่เสียทางอ้อมคือภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิต เมื่อรวมกันแล้วทั้งประเทศจะเก็บภาษีได้ประมาณแปดแสนหกหมื่นล้านบาทต่อปี ซึ่งรัฐบาลจะนำไปจัดสรรในการพัฒนาประเทศด้วยกระบวนการทางการเมืองเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน ดังนั้นวิถีชีวิตของทุกคนขึ้นอยู่กับการจัดการนโยบายสาธารณะของรัฐบาล เราจึงต้องให้ความสนใจการเมืองและต้องมีส่วนร่วมทางการเมืองตามบทบาทของแต่ละคนเพื่อดูแลผลประโยชน์ของเราเอง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

มีบางคนเบื่อหน่ายและหมดหวังกับการเมืองเพราะคิดว่าการเมืองเป็นสิ่งไม่ดี แต่ความจริงแล้วนักการเมืองบางคนมีพฤติกรรมที่ไม่ดี จึงทำให้ประชาชนเบื่อหน่าย แต่เราต้องช่วยกันสรรหานักการเมืองที่ดีมีคุณธรรมมาจัดการนโยบายสาธารณะแทนเรา ถ้าทุกคนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเมืองไม่สนใจการเมือง ปล่อยให้คนไม่ดีจัดการแทนเราก็จะทำให้เราถูกเอาเปรียบจากคนไม่ดีและได้รับผลประโยชน์อย่างไม่ยุติธรรม การเมืองมีความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของพวกเราทุกคนและจะต้องมีการเมืองตลอดไป ถ้าเรายังต้องอยู่ร่วมกันในสังคม เราจึงต้องช่วยกันทำให้การเมืองดีขึ้น เพื่อจะได้จัดสรรแบ่งปันความอุดมสมบูรณ์มาให้ทุกคนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เรามีส่วนทำให้การเมืองดีขึ้นโดยต้องให้ความสนใจการเมือง ศึกษาหาความรู้ ติดตามข่าวการเมือง โดยการอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ แลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น ฟังการอภิปราย ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกระดับและต้องรู้เท่าทันการเลือกตั้งคือต้องเข้าใจว่าการเลือกตั้ง คือการเลือกวิถีชีวิตของตนเองไม่ใช่เพียงแค่ว่าไปใช้สิทธิเท่านั้น สมควรเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีนโยบายตรงกับที่เราต้องการ อย่าสร้างกระแสความเชื่อทางการเมืองที่ไม่ถูกต้อง ต้องสร้างประชาธิปไตยในครอบครัวและนำวิธีการของประชาธิปไตยไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การแสดงความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นการรู้จักใช้เหตุผล ยึดถือหลักการความถูกต้องและประโยชน์ส่วนรวม รู้แพ้รู้ชนะรู้ถ้อย ให้ความร่วมมือกับทางราชการและกลุ่มประชาธิปไตยช่วยกันรักษาประชาธิปไตย ระบบการเมืองไทยยังมีปัญหาเพราะระบบการเมืองไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตย ระบบการเมืองไทยยังมีปัญหาเพราะระบบการเมืองไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยเท่าที่ควร เนื่องจากประชาชนส่วนมากไม่สนใจการเมืองประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจการเมืองจึงถูกบิดเบือนให้เข้าใจการเมืองผิด ๆ ประชาชนคิดว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้ปกครอง คิดว่าตนไม่มีสิทธิไปเปลี่ยนแปลงอะไรจึงขาดการรวมกลุ่มอย่างจริงจัง ประชาธิปไตยไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และอย่างต่อเนื่อง ระบบการเมืองของไทยจึงไม่สามารถนำความเจริญไปสู่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ไม่สามารถแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชนได้นักการเมืองที่มีพฤติกรรมแย่งชิงอำนาจเพื่อผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มตน มีการซื้อสิทธิขายเสียงและโกงการเลือกตั้ง ประชาชนทุกคนจึงต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการรับฟังข่าวสารบ้านเมือง ลงคะแนนเสียงพรรคการเมืองที่มีนโยบายดี แสดงความคิดเห็นทางการเมือง ติดตามการหาเสียงของนักการเมือง ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง เป็นสมาชิกพรรคการเมือง เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรคการเมือง ช่วยหาเงินสนับสนุนพรรคการเมือง รวมตัวเพื่อแสดงประชามติและใช้สิทธิในการถอดถอน และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล สมัครเข้ารับเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีหลายระดับซึ่งเราจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถที่จะมีส่วนร่วม คือต้องมีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องมีความพร้อมและความต้องการที่จะเข้าร่วม เห็นประโยชน์ในการเข้าร่วม ไม่ใช่ถูกบังคับและจะต้องหาโอกาสที่จะเข้าร่วมทางการเมือง

แผนภูมิสรุปเนื้อหา
เรื่อง การเมืองกับวิถีชีวิต

กรณีศึกษา

เรื่องที่ 1

คำสั่ง ให้กลุ่มของท่านศึกษากรณีศึกษาให้เข้าใจ และเตรียมฝึกซ้อมการแสดงบทบาทตามกรณีศึกษาเพื่อแสดงในที่ประชุมใหญ่ โดยใช้เวลาแสดง 5 นาที

สมชายเป็นเจ้าแกโรงเลื่อยที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ โรงเลื่อยของเขาเข้าไปบุกกรุกตัดไม้ในป่าสงวนบ่อย ๆ เขาจ้างคนงานที่ยากจนด้วยค่าแรงถูก ๆ และกดขี่ชาวบ้านด้วยการให้กู้เงิน โดยคิดดอกเบี้ยแพง ๆ คนในละแวกนั้นไม่ชอบเขาแต่ก็ไม่มีใครกล้าพูด

สมชาย : เฮ้ย ! ไอ้ผิว วันนี้พาคคนงานเข้าไปตัดไม้บนเขาลูกโน้นนะ

ผิว : ครับเจ้านาย แล้วค่าแรงจะให้พวกนั้นคนละเท่าไรครับ

สมชาย : ให้มันคนละ 50 บาทก็พอ ไอ้พวกนี้มันเป็นลูกหนี้ข้าทั้งนั้น ไมให้เลยก็ไม่มีใครว่า ทักหนี้มันก็ได้

คำปิ่น : ไร่ นายครับ ผมไม่มีเงินซื้อข้าวเลยครับ ขอสักวันละร้อยก็แล้วกัน

สมชาย : ข้าให้แค่นี้ จะทำไหม ไอ้คำปิ่น

คำปิ่น : ทำครับ ปีนีแรงแ้งมาก นาผมไม่ได้ข้าวเลย ทำไมฝนไม่ตกก็ไมรู้ นี่ก็หน้าฝนแล้ว ไม้รู้ว่าแรงแ้งไปถึงไหน ชาวนาจะอดตายกันอยู่แล้ว เทวดาจำ เห็นหลวงท่านว่าถ้าตัดไม้ ฝนจะไม่ตกนะจะนาย

สมชาย : เรื่องของหลวงชีวะ มึงใช้เงินหลวงหรือใช้เงินข้า

คำปิ่น : เงินนายครับ แต่ผมก็ทำงานให้นะ

สมชาย : เออ ! รู้ก็ดี ไปทำตามทีข้าสั่ง อย่าเรื่องมาก เดี่ยวจะอดตาย ถ้าข้าไมให้งานทำ

คำปิ่น : ผมว่านายทำไม่ถูกหรอกครับ เขาเรียกว่ากดขี่คนจน

สมชาย : แล้วใครใช้ให้แกเกิดมาจน ฉันทไม่สนหรอกว่าแกจะว่าฉันอย่างไร ไม่มี ความหมาย

คำปิ่น : ถ้าไม่มีพวกผมทำงานให้ นายจะทำเองได้หรือ

สมชาย : ฉันทไม่เห็นต้องง้อพวกแกเลย ฉันทมีเงินจะจ้างใครก็ได้

ผิว : พวกแกไปทำงานได้แล้ว พูดมากนั้ก เดี่ยวหักเงินเลย ค่าเสียเวลา

คำปิ่น : อ้าว ! เจ้าผิว น่าจะเห็นใจพวกฉันทบ้างนะ แกก็เป็นเพื่อนของพวกเรานี่นา

ผิว : ฉันทเป็นเพื่อนแก แต่ฉันทเป็นลูกน้องเจ้านาย ฉันทก็ต้องเข้าข้างเจ้านายซิ จริงไหม

สมชาย : จริงไอ้ผิว เดี่ยวข้าจะขึ้นค่าแรงให้เอ็งคนเดียว

นายอำเภอ : มีปัญหาอะไรหรือคำป็น

คำป็น : นายสมชายจ้างผมทำงานวันละ 50 บาทครับ ผมว่ามันน้อยเกินไป

นายอำเภอ : ผมจะไปปรึกษา ส.ส. ดูนะ

ส.ส. : ผมจะเสนอปัญหานี้ให้สนทนาระดับท่านนายอำเภอ

นายอำเภอ : ดีครับ คิดว่าช่วยเหลือคนจนก็แล้วกัน

ส.ส. : ผมจะเสนอให้ออกกฎหมายคุ้มครองแรงงานขั้นต่ำ

นายจ้างจะได้ปฏิบัติเหมือน ๆ กันทุกคน

ผู้รับจ้างก็จะไม่ถูกเอาเปรียบ

กรณีศึกษา

เรื่องที่ 2

คำสั่ง ให้กลุ่มของท่านศึกษา ให้เข้าใจและเตรียมฝึกซ้อมการแสดงบทบาทตามกรณีศึกษาเพื่อแสดงในที่ประชุมใหญ่ โดยใช้เวลาแสดง 5 นาที

- หนานคำเป็นลูกชาวนา มีอาชีพทำไร่เลื่อนลอย เขาย้ายที่ปลูกข้าวโพดไปเรื่อย ๆ เมื่อปลูกที่เดิมไม่ได้ผล จนวันหนึ่งเขาบุกรุกเข้าไปทำไร่ในป่าสงวนเพราะไม่รู้ว่าเป็นที่หวงห้าม
- เจ้าหน้าที่คนที่ 1 : นายรู้ไหม ว่าการบุกรุกป่าสงวน มันผิด ต้องถูกส่งตำรวจ
- หนานคำ : ไม่รู้ครับนาย ยกโทษให้ผมเถอะครับ
- เจ้าหน้าที่คนที่ 1 : พุดง่ายนะ ไปพุดกับตำรวจเขาก็แล้วกันนะ ฉันไม่มีสิทธิ์ยกโทษให้ใคร
- หนานคำ : นายครับ ถ้าผมติดคุก ใครจะเลี้ยงดูพ่อแม่ของผมล่ะครับ แก่แก่มากแล้ว
- เจ้าหน้าที่คนที่ 1 : ฉันไม่รู้ นั่นเป็นเรื่องของนาย ไม่ใช่เรื่องของฉัน
- เจ้าหน้าที่คนที่ 2 : นี่คุณ ผมว่าปล่อยมันไปเถอะ ดูหน้าตามันซื่อ ๆ คงไม่ได้ตั้งใจหรอก
- เจ้าหน้าที่คนที่ 1 : ปล่อยให้ไง เดี่ยวคนอื่นก็เอาเยี่ยงอย่าง ยกพวกมาบุกป่าของเรา อย่าใจดีไปหน่อยเลย หรือจะเป็นพระเอก
- เจ้าหน้าที่คนที่ 2 : พุดดี ๆ ก็ได้ นี่ ผมสงสารมันเท่านั้นเอง ต่อไปมันคงไม่กล้ามาหรอก
- เจ้าหน้าที่คนที่ 1 : ผมต้องทำตามหน้าที่ ผมไม่สนใจว่ามันจะมาอีกหรือไม่มา คุณอย่ามาขวางดีกว่า
- หนานคำ : แล้วจะจับผมส่งตำรวจไหมครับ
- เจ้าหน้าที่คนที่ 1 : จับซิ ก็แก่ทำผิด
- เจ้าหน้าที่คนที่ 2 : ผมสงสารมันนะ คุณปล่อยมันไปเถอะ
- เจ้าหน้าที่คนที่ 1 : ผมจะแจ้งหน่วยเหนือ ว่าพวกคุณไม่ปฏิบัติหน้าที่
- เจ้าหน้าที่คนที่ 2 : แจ้งเลย ผมไม่ใจร้ายใจดำเหมือนคุณนี่นา
- หนานคำ : นายครับ สงสารผมเถอะครับ
- ผู้ใหญ่บ้าน : นายครับ ผมขอความกรุณาสักครั้งเถอะครับ ปล่อยมันเถอะ ต่อไปผมจะดูแลไม่ให้มันทำอย่างนี้อีก มันไม่รู้ว่าเป็นเขตป่าสงวน
- เจ้าหน้าที่คนที่ 2 : ผมคิดว่าผมจะเสนอให้กรมป่าไม้ออกแนวเขตป่าสงวนให้แน่นอนและแจ้งให้ประชาชนทุกคนทราบ และให้รัฐบาลออกกฎหมาย เพื่อลงโทษผู้กระทำผิดให้ชัดเจน

กรณีศึกษา

เรื่องที่ 3

คำสั่ง ให้กลุ่มของท่านศึกษากรณีศึกษาให้เข้าใจและเตรียมฝึกซ้อมการแสดงบทบาทตามกรณีศึกษาเพื่อแสดงในที่ประชุมใหญ่ โดยใช้เวลาแสดง 5 นาที

บ้านเชิงดอยมีบ่อน้ำใหญ่มากอยู่ใกล้ ๆ กับเชิงเขา ใกล้ ๆ บ่อน้ำเป็นที่ราบเหมาะกับการทำการเพาะปลูกมาก ทุกคนก็อยากเป็นเจ้าของ หลายคนพยายามเข้าไปจับจองพื้นที่บริเวณนั้นโดยการเข้าไปทำแนวเขตที่ของตน

- ทองใบ : นี่เขตที่ของฉันนะ แยกเข้ามาทำอะไร
- บุญมี : ใครบอกว่าที่ของแก ไม่เห็นเหรอว่าฉันปักเขตไว้ ถางป่าไว้แล้วด้วย
- ทองใบ : ก็ฉันปักก่อน แกนั่นแหละมาตั้งหลักเขตของฉันทั้ง
- สมปอง : ฉันก็จองไวเหมือนกันนะ ฉันเริ่มลงมือไถแล้วด้วย
- สายทอง : ฉันคิดว่าต้องเป็นของพี่ทองใบนะ เขามาจับจองก่อนใคร ๆ
- สมปอง : ก็แกเป็นเมียมัน ก็เข้าข้างกันอยู่แล้ว ฉันไม่ฟังหรอก
- สายทอง : ทำไมพูดอย่างนั้นล่ะ ฉันพูดด้วยเหตุผลนะ
- บุญมี : เหตุผลที่เห็นแก่ตัวนะสิ
- ทองใบ : สายทองเขาพูดถูกแล้ว ฉันอาจจองที่ดินก่อนพวกแก ก็ต้องเป็นของฉัน ไม่ถูกหรือ
- บุญมี : มีหลักฐานอะไรว่าแกมาจองไว้ ฉันไม่เห็นมีเลย พูดอย่างเดียวใครจะเชื่อ
- สายทอง : ก็ฉันปักเขตไว้ พวกแกก็ถอนออกหมด
- สมปอง : แกเห็นเหรอว่าฉันถอน พูดอย่างนี้อยากมีเรื่องเหรอ
- บุญมี : ออกไปให้หมด ฉันจะถางหญ้าแล้ว
- สมปอง : แกนั่นแหละออกไป ฉันมาก่อน
- ทองใบ : พูดไม่รู้เรื่อง มาชกกันดีกว่า
- บุญมี : ฉันไม่กลัวแกเหรอ ไอ้ทองใบ เข้ามาเลย ฉันก็นักมวยเก่า
- สายทอง : โอ๊ย ! ทะเลาะกันอยู่ได้ เคยเป็นเพื่อนกันแท้ ๆ
- ทองใบ : ก็ฉันไม่ผิดนี่
- สมปอง : ฉันก็ไม่ผิดเหมือนกัน
- พัฒนาชุมชน : อ้าว มีเรื่องอะไรกันครับ
- บุญมี : ที่ดินขอบผมครับ สองคนนี่มาแบ่งกันอยู่ได้

- ทองใบ : ของฉันต่างหาก
- สมปอง : ของฉันด้วย
- พัฒนาชุมชน : ผมคิดว่า ผมต้องเสนอให้ทางราชการออกเอกสารสิทธิให้ทุกคน
แล้วละ จะได้ไม่ต้องทะเลาะกัน
- นักการเมือง : ต้องเสนอให้สภาออกกฎหมายสิทธิในการทำกินให้กับประชาชนครับ
ถ้าเขาจับจองที่ดินทำกินอยู่แล้ว ก็ออกเอกสารสิทธิให้เขาได้ทำกิน
อย่างถูกต้อง

กรณีศึกษา
เรื่องที่ 4

คำสั่ง ให้กลุ่มของท่านศึกษากรณีศึกษาให้เข้าใจและเตรียมฝึกซ้อมการแสดงบทบาทตามกรณีศึกษา โดยใช้เวลาแสดง 5 นาที

- ดวงแก้ว : พ่อจ๊ะ พ่อฉีดยาผักบ๋อย ๆ อย่างนี้ จะดีเหรอ
- พ่อ : ดีซิลูก มันจะได้งาม ๆ เราก็จะขายได้เยอะ ๆ เพราะไม่มีใบที่หนอนกิน
- ดวงแก้ว : ฉันทันทีกลัวว่ายาฉีดยา มันจะค้างที่ผัก กินเข้าไปก็ตายนะพ่อ หนอนยังตายเลย
- พ่อ : ก็เราไม่ได้กิน จะกลัวทำไม เรามีหน้าที่ปลูกขาย ได้เงินก็พอแล้ว
- ดวงแก้ว : แต่ฉันทันทีคนที่กินตายจะพ่อ เราจะมีผิदनะ
- พ่อ : เราผิदनได้อย่างไร มันอยากล้างไม่สะอาดเอง
- จำปี : ลุงจ๊ะ ชื่อผักหน่อยจ๊ะ
- พ่อ : ได้จ๊ะหนู จะเอาไปขายเหรอ
- จำปี : จะลุง ฉันทันทีจะเอาไปขายที่ตลาด
- พ่อ : ผักปลอดสารพิษนะหนู ราคาแพงหน่อย
- จำปี : ทำไมแพงละจะลุง ผักปลอดสารพิษไม่ต้องฉีดยา ต้นทุนต่ำ น่าจะราคาถูกนะ
- เอื้องคำ : โอ๊ย ! ปวดท้องจังเลย คุณหมอช่วยฉันด้วย
- หมอ : รอก่อนนะ คนไข้เต็มไปหมด ปวดท้องกันทั้งหมู่บ้าน
- เอื้องคำ : ฉันทันทีเกิดเพราะกินผักร้านจำปีนั่นแหละ
- จำปี : ฉันทันทีปวดท้องเหมือนกันนะ
- หมอ : แล้วเธอกินผักที่ขายหรือเปล่า
- จำปี : กินค่ะ ฉันทันทีจืดกับหมูเมื่อเช้านี้
- หมอ : แล้วจำปี ไปรับผักมาจากไหน
- จำปี : สวนของดวงแก้วค่ะ พ่อเขาบอกว่าเป็นผักปลอดสารพิษ
- เอื้องคำ : ฟังผิदनหรือเปล่า ผักใส่สารพิษมั้ง
- หมอ : พยาบาล ให้คนไปตามดวงแก้วมาซิ
- ดวงแก้ว : ฉันทันทีไม่รู้เรื่องหรอกค่ะ ฉันทันทีช่วยพ่อ ต้องถามพ่อตัวเอง ฉันทันทีพาพ่อมาด้วย
- หมอ : ลุงใส่อะไรในผักบ้างครับ
- พ่อ : ก็ใส่ปุ๋ย รดน้ำ

- หอม : นีตยาอะไรบ้าง
 พ่อ : ยาฆ่าแมลง นาน ๆ นีตที่ครับหอม
 เอื้องคำ : ฉันเห็นลุงนีตวันเว้นวัน จะว่านาน ๆ นีตที่ได้ยังไง
 พ่อ : ก็ฉันอยากให้ผักมันงาม ไม่มีแมลงมากิน
 หอม : ลุงรู้ไหม ว่ายาฉีดมันเป็นพิษ
 พ่อ : รู้ครับ แต่ผมปลูกผักขาย ก็อยากได้เงินเยอะ ๆ
 จำปี : ลุงโกหกว่าเป็นผักปลอดสารพิษ
 พ่อ : ไม่ได้โกหก ฉันคิดว่าพอรดน้ำ มันก็ไปหมดแล้ว
 หอม : ลุงต้องรับผิดชอบเรื่องนี้
 เอื้องคำ : จำปีด้วย อยากเอามาขาย
 พ่อ : ผมไม่ผิดครับคุณหอม
 จำปี : ฉันก็ไม่ผิดค่ะ ฉันรับมาขายเท่านั้นเอง
 หอม : ผมต้องเสนอรัฐมนตรีให้กระทรวงสาธารณสุขพิจารณาเรื่องนี้แล้ว
 เอื้องคำ : น่าจะออกกฎหมายคุ้มครองคนกินบ้างนะคะคุณหอม
 หอม : ใช่ครับ ผมจะเสนอให้เขาออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ไม่ให้คนกินถูกเอาเปรียบ และต้องปลอดภัยด้วย

กรณีศึกษา
เรื่องที่ 5

คำสั่ง ให้กลุ่มของท่านศึกษกรณีศึกษาให้เข้าใจและเตรียมฝึกซ้อมการแสดงบทบาทตามกรณีศึกษาเพื่อแสดงในที่ประชุมใหญ่ โดยใช้เวลาแสดง 5 นาที

- เสี่ย : ไ้จ่อม วันนี้เอาปุ๋ยกับสารเร่ง ไปแจกชาวสวนลำไยที่บ้านเชิงดอยนะ
- จ่อม : ครับนาย
- เสี่ย : บอกพวกมันด้วยว่า ใครจะเอาก็ต้องลงชื่อว่าจะขายลำไยให้เรา
- จ่อม : ครับนาย
- เสี่ย : ใครมีปัญหามาก ก็ไม่ต้องให้มัน ให้มันไปซื้อเอาเอง สารเร่งของเราแพงจะตาย มันไม่มีปัญหาไปซื้อหрок มันไม่รู้ด้วยว่าชื่อที่ไหน ingsจะตาย
- จ่อม : ตอนนี่ยังเหลืออีก 1 ตันครบนาย
- เสี่ย : ซ้ำกำลังสั่งมาอีก 25 ตัน เอ็งไม่ต้องกลัวหมด แจกตามสบาย
- จ่อม : ครับนาย
- ลุงผล : พ่อจ่อม วันนี้จะแจกให้ฉันก็กระสอบ
- จ่อม : ลุงจะขายลำไยให้เสี่ยหมดสวนไหม
- ลุงผล : หมอจะ ฉันอยากได้สารเร่ง เห็นสวนข้าง ๆ เขาใส่แล้วได้ผลดี
- จ่อม : ถ้าขายให้หมด ฉันก็จะให้คนงาน ใส่ให้หมดสวนเลย
- ลุงผล : แล้วคิดค่าจ้างคนงานไหม
- จ่อม : โอ้ย ! ฟรีจะลุง เสี่ยเขาใจดี ช่วยเหลือชาวสวนอยู่แล้ว ลุงสบายใจได้
- ลุงผล : ผากขอบใจเสี่ยด้วยนะ พ่อจ่อม รวยแล้วยังช่วยคนจน ขอให้เขาเจริญ ๆ เมื่อลำไยออกผลแก่พอที่จะเก็บได้
- เสี่ย : ลุงผล วันนี้จะมาตัดลำไยแล้วนะ
- ลุงผล : ครับเสี่ย ผมจะตัดให้
- เสี่ย : ไม่ต้องลุง ฉันจะให้คนงานของฉันมาตัดเอง เร็วดี ไม่คิดค่าตัดด้วย ดีไหมลุง
- ลุงผล : ดีครับเสี่ย
- เสี่ย : จ่อม วันนี้ตัดลำไยสวนลุงผลนะ ตัดแล้วก็ขึ้นไปโรงงานของเรา ลำไยถูกตัดจนหมดสวน และขึ้นไปเก็บที่โรงงานของเสี่ย
- ลุงผล : เสี่ยครับ ผมมาคิดเงินค่าลำไย

- เสีย : ของลุงได้ 1 ตันพอดี ก็เป็นเงิน 10000 บาท เอ้า รับไปเลย
 ลุงผล : ทำไมเสียให้ผมกิโลละ 10 บาท เท่านั้นเอง
 เสีย : ตอนนี้ลำไยราคาตก นี่ฉันเกือบจะขาดทุนนะ
 จอม : รับไปเถอะลุง อย่ามีปัญหา เสียเขาก็ช่วยลุงมาตลอดนี่นา
 ลุงผล : แต่มันน้อยเกินไป
 0จอม : ลุงจะเอาไหม เงินนะ
 ลุงผล : เอาจ้า

ลำไยที่ปลูกในบ้านเชิงดอย ถูกเสียว้านซื้อจนหมด พ่อค้าแม่ค้ารายย่อยต้องมาขอซื้อจากเสีย

- พ่อค้า : เสียครับ ผมว่าคิดกิโลละ 30 ก็พอ ผมจะได้ไปขาย 35 บาท
 เสีย : 50 บาท ขาดตัว จะเอาไหม
 พ่อค้า : ครับเสีย ผมก็ต้องไปขาย 55 หรือ 60 บาท
 ข้าราชการ : ทำไมลำไยแพงจัง
 พ่อค้า : รับมาแพงจ้ะ ก็ต้องขายราคานี้
 ข้าราชการ : ผมเงินเดือนน้อย ปีนี้คงไม่ได้กินลำไยแน่ อยู่เมืองลำไยแท้ ๆ
 พ่อค้า : ชื้อหน่อยเถอะ ฉันได้กำไรนิดเดียว
 ข้าราชการ : ลุงไปรับมาจากไหน
 พ่อค้า : จากโรงงานของเสียครับ
 ข้าราชการ : ทำไมไม่ไปรับที่สวนล่ะ จะได้ราคาถูก ๆ
 พ่อค้า : ชาวสวนเขาไม่ขายให้หรอก เขาขายให้เสียคนเดียว
 ข้าราชการ : อย่างนี้คนกินก็แย่นะสิ กินของแพง ผมต้องเสนอเรื่องนี้ให้รัฐบาลแก้ปัญหาเสียแล้ว
 พ่อค้า : ดีครับ ชาวสวนและพ่อค้ารายย่อยจะได้ไม่ถูกเอาเปรียบ
 ข้าราชการ : ต้องให้รัฐบาลออกกฎหมายประกันราคาลำไย จะได้ยุติธรรมกับผู้ปลูกและผู้บริโภค
 ไม่ให้นายทุนกดราคาอย่างนี้

กรณีศึกษา

เรื่องที่ 6

คำสั่ง ให้กลุ่มของท่านศึกษากรณีศึกษาให้เข้าใจและเตรียมฝึกซ้อมการแสดงบทบาทตามกรณีศึกษาเพื่อแสดงในที่ประชุมใหญ่ โดยใช้เวลาแสดง 5 นาที

- สมบุรณ์ : ผมให้ 5 แสน ถ้าถนนผ่านที่ของผม
 ผ.อ. : ผมขอ 1 ล้าน เพราะต้องแบ่งกันหลายคน
 สมบุรณ์ : ได้ครับ จัดการเลย
 ผ.อ. พยายามเสนอโครงการตัดถนนเข้าบ้านเชิงดอย โดยให้เส้นทางผ่านที่ของสมบุรณ์ ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพล
 ชาวบ้าน : พวกเราอย่ายอมนะ ถนนควรจะผ่านกลางหมู่บ้าน ทำไมผ่านหลังหมู่บ้าน
 ผ.อ. : ก็โครงการเป็นอย่างนั้น ผมก็ชี้แจงแล้ว
 ชาวบ้าน : โครงการไม่ยุติธรรม เรารับไม่ได้
 ผ.อ. : ผมอนุมัติไปแล้ว แก้ไขไม่ได้
 ชาวบ้าน : ผมจะร้องไปที่กระทรวง คอยดู
 ผ.อ. : ไม่ต้องมาขู่ผม เพราะผมไม่ผิดอะไร
 สมบุรณ์ : ผมเห็นด้วยครับ ผ.อ.ไม่ผิด
 ชาวบ้าน : ก็ผ่านที่ของผม คุณก็ว่าไม่ผิดสิ
 สมบุรณ์ : ผมพูดด้วยเหตุผล โครงการเขาเป็นอย่างนั้น จะมาโววายอะไร
 ชาวบ้าน : โครงการเอาเปรียบคนจนนะซี
 ผ.อ. : ลุง พูดดี ๆ หน่อยนะ ระวังจะถูกขู่หาหมิ่นประมาท
 ชาวบ้าน : ก็คุณทำไม่ถูก ผมจะไปร้องกระทรวง
 สมบุรณ์ : ไม่ต้องสนใจหรอก ผ.อ. ทำได้เลยครับ พวกนี้ไม่มีน้ำยาหรอก
 ผ.อ. : ครับ คุณสมบุรณ์
 สมบุรณ์ : ผมไม่ลืมหูลูกของเรารอก จะจัดการให้โดยเร็ว
 ผ.อ. : ขอบคุณครับ
 ชาวบ้าน : พวกเราต้องรวมตัวกันไปร้องเรียนที่กระทรวง ให้เขาพิจารณาเรื่องนี้
 สมศรี : ใช่ ! พวกเราอย่ายอม ต้องไปประท้วง
 ชาวบ้าน : ทุกคนเห็นด้วยใช่ไหม พรุ่งนี้ไปพบกันหน้ากระทรวงนะ

แผนการอบรมตามวิธีใช้กันโดยทั่วไป
เรื่อง การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540

กิจกรรมที่ 1 : การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
  - 1.1 ผู้เรียนสามารถแนะนำตัวเองกับสมาชิกที่เข้ารับการอบรมได้
  - 1.2 ผู้เรียนสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีในขณะที่เข้ารับการอบรมได้
  - 1.3 ผู้เรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกที่เข้ารับการอบรมได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในการอบรม
  - 2.1 ผู้เรียนสามารถบอกประโยชน์ของการเข้ารับการอบรมได้
  - 2.2 ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามบทบาทของตนในการดำเนินกิจกรรมในการอบรมได้

ความคิดรวบยอด

1. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ทำให้เราอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข
2. การเข้ารับการอบรมทำให้เรามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ได้รับการอบรมมากขึ้น โดยทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการอบรม

เนื้อหา

การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการมีส่วนร่วมในสังคม

เวลา

ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมแนะนำตนเอง โดยบอกชื่อ นามสกุล อาชีพ ตำแหน่งผู้นำชุมชนให้เพื่อนสมาชิกรู้จัก
2. วิทยากรบรรยายเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและวิธีสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในระหว่างการอบรม
3. ให้ผู้เข้ารับการอบรมบอกประโยชน์ของการเข้ารับการอบรมและวิธีปฏิบัติตนในขณะที่เข้ารับการอบรม
4. วิทยากรสรุปถึงความสำคัญของการอบรมและการมีส่วนร่วมในการอบรม
5. ให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามข้อสงสัยและเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการอบรม

สื่อ

1. แผ่นใสประกอบการบรรยาย
2. แผ่นใสเปล่า
3. ปากกาเขียนแผ่นใส
4. เครื่องฉายข้ามศีรษะ

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในการร่วมกิจกรรมของผู้เข้ารับการอบรม
2. สังเกตจากการซักถามปัญหาของผู้เข้ารับการอบรม

ภาคผนวก

การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการมีส่วนร่วมในสังคม

มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันในสังคม แต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกันตามภารกิจที่รับผิดชอบ ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในสังคมที่ตนอยู่ กิจกรรมใดในสังคมที่เราเข้าไปมีส่วนร่วม เราจะเกิดความรู้ความเข้าใจเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งทุกคนจะต้องปฏิบัติตามบทบาทที่ตนรับผิดชอบให้เต็มที่ ในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นจะต้องสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีความเคารพซึ่งกันและกัน รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีบทบาทที่เหมาะสมในสังคมกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้อยู่เสมอเพื่อนำความรู้มาพัฒนาตนเองให้มีประโยชน์ต่อสังคมทำให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ของบ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาการสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การมีส่วนร่วมในสังคมจะทำให้ทุกคนรู้สึกว่าคุณค่าและมีประโยชน์ต่อประเทศชาติ

บรรยากาศที่ดีจะทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการทำให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์กัน จะทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้นซึ่งทุกคนจะต้องให้ความร่วมมือ ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วย

กิจกรรมที่ 2 : การเมืองกับวิถีชีวิต

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมือง
  - 1.1 ผู้เรียนสามารถบอกความสำคัญของการเมืองได้
  - 1.2 ผู้เรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตกับการเมืองได้
  - 1.3 ผู้เรียนสามารถบอกวิธีการที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเมือง
  - 2.1 ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
  - 2.2 ผู้เรียนแสดงความสนใจต่อการเมืองในทุกรูปแบบ
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง
  - 3.1 ผู้เรียนปฏิบัติตนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้
  - 3.2 ผู้เรียนปฏิบัติตนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองทุกระดับ

ความคิดรวบยอด

1. การเมืองเป็นการจัดการนโยบายสาธารณะ ให้ทุกคนได้รับผลประโยชน์อย่างยุติธรรม เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ระบบการเมืองที่ดีจะทำให้ประชาชนมีวิถีชีวิตที่ดี
2. ประชาชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกรูปแบบและในการปกครองทุกระดับเพื่อทำให้การเมืองดีขึ้น

เนื้อหา

1. ความสำคัญของการเมือง
2. ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตกับการเมือง
3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

เวลา

ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. แบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ให้ตั้งชื่อกลุ่ม เลือกประธานและเลขานุการของกลุ่ม
2. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันระดมความคิดเรื่อง “การเมืองคืออะไรและเกี่ยวข้องกับชีวิตของเราอย่างไร”
3. วิทยากรนำอภิปรายค่านิยมของการเมือง โดยใช้แผ่นใสประกอบการบรรยายและบรรยายเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตกับการเมือง
4. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปรายถึงวิธีการที่ประชาชนจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง
5. วิทยากรสรุปถึงวิธีการที่ประชาชนจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการซักถามจากสมาชิกของทุกกลุ่มและบรรยายสรุป
6. ให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

สื่อ

1. กระดาษโรเนียว
2. แผ่นใสประกอบการบรรยาย
3. แผ่นใสเปล่า
4. ปากกาเขียนแผ่นใส
5. เครื่องฉายข้ามศีรษะ

การประเมินผล

1. สังเกตและซักถามผู้เข้ารับการอบรม
2. ดูจากผลการอภิปรายกลุ่ม

ภาคผนวก

ความสำคัญของการเมือง

การดำรงชีวิตของมนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคม สมัยโบราณจะรวมกันเป็นชนเผ่าต่าง ๆ เมื่อมีคนอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากก็ทำให้เกิดปัญหาความแตกต่างกันในด้านความคิด ความต้องการความสนใจ จึงเกิดการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่ เกิดความขัดแย้งกันในสังคมจนทำให้ทะเลาะวิวาทกัน ตกลงกันไม่ได้เพราะทุกคนเห็นประโยชน์ของตนสำคัญกว่าของผู้อื่น ทุกคนต่างคิดที่จะเอาเปรียบคนอื่นเพื่อความกินดีอยู่ดีของตน คนที่มีกำลังมีอำนาจมากกว่าก็จะได้ผลประโยชน์มากกว่าคนอื่นแน่นอน มนุษย์จึงต้องสร้างระเบียบ กฎเกณฑ์และกติกาในการอยู่ร่วมกันเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างสันติสุข โดยแต่งตั้งหัวหน้าเผ่าขึ้นเพื่อควบคุมดูแลคนในสังคมของตน แต่หัวหน้าคนเดียวก็ยังไม่สามารถดูแลคนจำนวนมากได้อย่างทั่วถึง ไม่สามารถตัดสินใจปัญหาของทุกคนได้อย่างยุติธรรม ในบางเรื่องหัวหน้าก็ไม่อาจตัดสินใจได้เพราะขาดความรู้ ในเรื่องนั้น ๆ จึงทำให้คนในชุมชนเกิดความไม่พอใจเพราะคิดว่าหัวหน้าไม่ยุติธรรมเข้ากับฝ่ายตรงข้าม ทำให้หัวหน้าเกิดความลำบากใจในการเป็นผู้นำ โดยเฉพาะในสังคมที่มีคนจำนวนมาก ปัญหาต่าง ๆ ก็มากขึ้นเพราะมีความแตกต่างของคนหลากหลายมาก บางครั้งก็เกิดปัญหาการแบ่งพรรคแบ่งพวกกัน ทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายในสังคม ประชาชนจึงคิดว่าควรจะมีคณะกรรมการเพื่อช่วยหัวหน้าทำงาน จึงแต่งตั้งกรรมการหมู่บ้านหรือชุมชนของตนเพื่อควบคุมดูแลสังคม ผู้ใดฝ่าฝืนกฎระเบียบจะต้องได้รับโทษตามที่คณะกรรมการตัดสิน ซึ่งก็พบปัญหาของความไม่ยุติธรรมของคณะกรรมการ เพราะเป็นเพียงคนส่วนน้อยในสังคม บางครั้งก็เข้ากับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเพราะเขาให้ผลประโยชน์กับคณะกรรมการ อำนาจในการปกครองจึงถูกเปลี่ยนมือไปสู่ประชาชน คือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยซึ่งหมายถึงผู้ใช้อำนาจทางการเมืองต้องได้รับฉันทานุมัติจากประชาชน ประชาชนมีอำนาจในการกำหนดและถอดถอนผู้นำทางการเมืองได้ ระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ จะถูกกำหนดโดยประชาชน เพื่อประโยชน์ของปวงชน สิ่งเหล่านี้คือรากฐานของความคิดทางการเมือง

คนทั่วไปอาจให้ความหมายของการเมืองแตกต่างกันไปซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ การรับรู้และความเข้าใจของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการกล่อมเกลางานสังคมของแต่ละบุคคล บุคคลที่เติบโตมาภายใต้สิ่งแวดล้อมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จะมีความเชื่อมั่นว่าการเมืองเป็นเรื่องของประชาชน อำนาจทางการเมืองคืออำนาจของประชาชน ประชาชนคือ เจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง ผู้ใช้อำนาจทางการเมืองต้องได้รับฉันทานุมัติจากประชาชน การใช้อำนาจทางการเมืองต้องเป็นไปตามความต้องการของประชาชนเพื่อสนองตอบประโยชน์สุขของประชาชน ประชาชนมีอำนาจสูงสุดในการกำหนดหรือถอดถอนผู้ปกครอง บุคคลที่มีความเชื่อเช่นนี้จะมี

บทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแข็งขันเพื่อรักษาอำนาจอันชอบธรรมของตน การเมืองจึงหมายถึงการจัดสรรอำนาจเพื่อประโยชน์ของประชาชน การจัดสรรอำนาจหมายถึงกระบวนการที่ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง ซึ่งถูกกำหนดกฎเกณฑ์และกติกาให้เป็นไปตามรูปแบบหรือระบบการเมืองที่เป็นอยู่ ความแตกต่างของระบบการเมืองทำให้กระบวนการที่ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองแตกต่างกัน ในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ดังนั้นผู้นำทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติจะต้องผ่านกระบวนการเห็นชอบจากประชาชนโดยตรงที่เรียกว่า กระบวนการเลือกตั้ง ผู้ที่ชนะการเลือกตั้งจะได้รับฉันทานุมัติจากประชาชนให้ทำหน้าที่ผู้นำทางการเมือง การใช้อำนาจทางการเมืองซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดของสังคม ต้องมี จุดมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสมาชิกที่มีความแตกต่างกัน ให้มีโอกาสที่จะดำรงชีวิตที่ดีอย่างเสมอภาคทั่วหน้ากัน โดยจำกัดมิให้กลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเอาเปรียบผู้อื่น ซึ่งหมายถึงการใช้อำนาจเพื่อสร้างสรรค์ความเป็นธรรมของสังคมอันเป็นรากฐานสำคัญในการเสริมสร้างประโยชน์สุขของประชาชน

ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตกับการเมือง

วิถีชีวิตของประชาชนขึ้นอยู่กับระบบการเมือง ระบอบการเมืองที่ดีจะส่งเสริมและเอื้ออำนวยให้ประชาชนมีวิถีชีวิตที่ดี มีโอกาสแสวงหาความรู้อย่างเสมอภาค สามารถดูแลปกป้องตนเองให้รอดพ้นจากการเอาเปรียบของผู้อื่น สามารถตรวจสอบผู้นำทางการเมืองให้ใช้อำนาจเพื่อสนองตอบประโยชน์สุขของประชาชนอย่างซื่อสัตย์ตรงกันข้ามกับระบอบการเมืองที่ไม่ดี ผู้นำทางการเมืองจะมุ่งเฉพาะการแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเองและพรรคพวกโดยจำกัดมิให้ประชาชนส่วนใหญ่มีโอกาสในการแสวงหาความรู้อย่างเสมอภาค จะมีเฉพาะชนชั้นปกครองเพียงส่วนน้อยที่จะมีโอกาสหรือสิทธิพิเศษในการแสวงหาความรู้ให้ตนเอง ทำให้เกิดชนชั้นที่ได้เปรียบของสังคม ทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่จะถูกทอดทิ้งให้ไร้การศึกษา ภายใต้อำนาจที่ระบอบการเมืองไม่ดีประชาชนส่วนใหญ่จะไร้ความรู้และยากจน

ธรรมชาติสร้างให้มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันในสังคมเพราะมนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ถ้ามนุษย์ต้องอยู่คนเดียวจะต้องพึ่งพาตนเองทุกอย่าง ซึ่งจะต้องเป็นความยากลำบาก แต่เมื่อเราอยู่ร่วมกันเป็นสังคม เราก็ต้องมีสิ่งสาธารณะที่เราได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันซึ่งได้มาจากการนำเงินภาษีของเรามาสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม ประชาชนทุกคนต้องเสียภาษีเงินได้และภาษีที่เสียทางอ้อมคือภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิต เมื่อรวมกันแล้วทั้งประเทศจะเก็บภาษีได้ประมาณแปดแสนหกหมื่นล้านบาทต่อปี ซึ่งรัฐบาลจะนำไปจัดสรรในการพัฒนาประเทศด้วยกระบวนการทางการเมืองเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนดังนั้นวิถีชีวิต

ของทุกคนขึ้นอยู่กับจัดการนโยบายสาธารณะของรัฐบาล เราจึงต้องให้ความสนใจการเมืองและต้องมีส่วนร่วมทางการเมืองตามบทบาทของแต่ละคนเพื่อดูแลผลประโยชน์ของเราเอง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

มีบางคนเบื่อหน่ายและหมดหวังกับการเมืองเพราะคิดว่าการเมืองเป็นสิ่งไม่ดี แต่ความจริงแล้วนักการเมืองบางคนมีพฤติกรรมที่ไม่ดี จึงทำให้ประชาชนเบื่อหน่าย แต่เราต้องช่วยกันสรรหานักการเมืองที่ดีมีคุณธรรมมาจัดการนโยบายสาธารณะแทนเรา ถ้าทุกคนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเมืองไม่สนใจการเมือง ปล่อยให้คนไม่ดีจัดการแทนเราก็จะทำให้เราถูกเอาเปรียบจากคนไม่ดีและได้รับผลประโยชน์อย่างไม่ยุติธรรม การเมืองมีความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของเราทุกคนและจะต้องมีการเมืองตลอดไป ถ้าเรายังต้องอยู่ร่วมกันในสังคม เราจึงต้องช่วยกันทำให้การเมืองดีขึ้น เพื่อจะได้จัดสรรแบ่งปันความอุดมสมบูรณ์มาให้ทุกคนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เรามีส่วนทำให้การเมืองดีขึ้นโดยต้องให้ความสนใจการเมือง ศึกษาหาความรู้ ติดตามข่าวการเมือง โดยการอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ แลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น ฟังการอภิปราย ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกระดับและต้องรู้เท่าทันการเลือกตั้งคือต้องเข้าใจว่าการเลือกตั้ง คือการเลือกวิถีชีวิตของตนเองไม่ใช่เพียงแค่ว่าไปใช้สิทธิเท่านั้น สมัครงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีนโยบายตรงกับที่เราต้องการ อย่าสร้างกระแสความเชื่อทางการเมืองที่ไม่ถูกต้อง ต้องสร้างประชาธิปไตยในครอบครัวและนำวิธีการของประชาธิปไตยไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การแสดงความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็น การรู้จักใช้เหตุผล ยึดถือหลักการความถูกต้องและประโยชน์ส่วนรวม รู้แพ้รู้ชนะรู้ถ้อย ให้ความร่วมมือกับทางราชการและกลุ่มประชาธิปไตย ช่วยกันรักษาประชาธิปไตย ระบบการเมืองไทยยังมีปัญหาเพราะระบบการเมืองไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยเท่าที่ควร เนื่องจากประชาชนส่วนมากไม่สนใจการเมือง ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจการเมืองจึงถูกบิดเบือนให้เข้าใจการเมืองผิด ๆ ประชาชนคิดว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้ปกครอง คิดว่าตนไม่มีสิทธิไปเปลี่ยนแปลงอะไรจึงขาดการรวมกลุ่มอย่างจริงจัง ประชาธิปไตยไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และอย่างต่อเนื่อง ระบบการเมืองของไทยจึงไม่สามารถนำความเจริญไปสู่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ไม่สามารถแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชนได้นักการเมืองมีพฤติกรรมแย่งชิงอำนาจ เพื่อผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มตน มีการซื้อสิทธิขายเสียงและโกงการเลือกตั้ง ประชาชนทุกคนจึงต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ด้วยการรับฟังข่าวสารบ้านเมือง ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมืองและชักชวนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สนับสนุนผู้สมัครและพรรคการเมืองที่มีนโยบายดี แสดงความคิดเห็นทางการเมือง ติดตามการหาเสียงของนักการเมือง ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง เป็นสมาชิกพรรคการเมือง เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรคการเมือง ช่วยหาเงินสนับสนุนพรรคการเมือง รวมตัวเพื่อแสดงประชามติและใช้สิทธิในการถอดถอนและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล สมัครเข้ารับเลือกตั้ง

ในระดับต่าง ๆ เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีหลายระดับซึ่งเราจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถที่จะมีส่วนร่วม คือต้องมีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องมีความพร้อมและความต้องการที่จะเข้าร่วม เห็นประโยชน์ในการเข้าร่วม ไม่ใช่ถูกบังคับและจะต้องหาโอกาสที่จะเข้าร่วมทางการเมือง

ภาคผนวก ง.

1. แบบทดสอบความรู้ทางการเมือง แบบวัดเจตคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำชุมชนที่เป็นสตรี
2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
3. แบบประเมินคุณภาพกระบวนการอบรม
4. แบบประเมินผลการอบรม
5. แบบติดตามผลการอบรม
6. แบบสัมภาษณ์วิธีการอบรมที่ใช้กันโดยทั่วไป
7. แบบสอบถาม

แบบทดสอบความรู้ทางการเมืองของผู้นำชุมชนที่เป็นสตรี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดกา ✓ ในช่องที่ท่านต้องการและเติมข้อความในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. ชื่อนามสกุล.....ตำแหน่งผู้นำชุมชน.....

2. ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์ .....โทรศัพท์.....

3. ระดับการศึกษา

1.	( )	ประถมศึกษา
2.	( )	มัธยมศึกษาตอนต้น
3.	( )	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
4.	( )	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
5.	( )	ปริญญาตรี
6.	( )	สูงกว่าปริญญาตรี

4. อายุ.....ปี

5. อาชีพ.....

6. รายได้.....บาท ต่อเดือนโดยประมาณ

7. ตำแหน่งผู้นำชุมชน

- 7.1 .....
7.2 .....
7.3 .....
7.4 .....
7.5 .....

8. ระยะเวลาในการเป็นผู้นำชุมชน

- 8.1 ตำแหน่ง.....เวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
8.2 ตำแหน่ง.....เวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
8.3 ตำแหน่ง.....เวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
8.4 ตำแหน่ง.....เวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
8.5 ตำแหน่ง.....เวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี

ส่วนที่ 2 ความรู้ทางการเมือง

คำชี้แจง โปรดกา X ทับข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

<p>1. ในระบอบประชาธิปไตยประชาชน มีอำนาจทางการเมืองอย่างไร</p> <p>ก. เป็นผู้บริหาร</p> <p>ข. เป็นนักการเมือง</p> <p>ค. เป็นเจ้าของอำนาจ</p> <p>ง. เป็นผู้นำทางการเมือง</p>	<p>6. นายอดิเทพ เป็น ส.ส.ที่มีข่าวฉ้อราษฎร์บังหลวง งบประมาณของรัฐบาล เมื่อครบวาระต้องเลือกตั้งใหม่ ท่านจะปฏิบัติต่อนายอดิเทพอย่างไร</p> <p>ก. ไม่เลือกเป็น ส.ส.</p> <p>ข. เลือกเป็น ส.ส.</p> <p>ค. ต่อกว่าเขา</p> <p>ง. คัดค้านการสมัครเป็น ส.ส.ของเขา</p>
<p>2. ระบอบการเมืองที่ดีมีผลอย่างไร</p> <p>ก. ทำให้คนอยู่ดีกินดี</p> <p>ข. ทำให้คนรู้จักนักการเมือง</p> <p>ค. ทำให้คนถูกบังคับ</p> <p>ง. ทำให้คนทันสมัย</p>	<p>7. การเลือกตั้งใช้หลักการของประชาธิปไตยในข้อใด</p> <p>ก. หลักความเสมอภาค</p> <p>ข. หลักเสียงข้างมาก</p> <p>ค. หลักเสรีภาพ</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p>
<p>3. เกษตรกรในประเทศไทยมีฐานะยากจนลง เพราะเหตุใด</p> <p>ก. ขาดความรู้</p> <p>ข. ขาดการดูแลจากรัฐบาล</p> <p>ค. ขาดการสนับสนุน</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p>	<p>8. ทำอย่างไรจึงจะทำให้เรามีความเป็นประชาธิปไตย</p> <p>ก. ต้องเรียนรู้</p> <p>ข. ต้องฝึกฝน</p> <p>ค. ต้องนำไปใช้</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p>
<p>4. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจะเกิดผลดีต่อใคร</p> <p>ก. รัฐบาล</p> <p>ข. นักการเมือง</p> <p>ค. ส.ส.</p> <p>ง. ทุกคน</p>	<p>9. ประชาชนจะช่วยแก้ปัญหาการเมืองได้อย่างไร</p> <p>ก. ต้องไปเลือกตั้งคนดีเข้าสภา</p> <p>ข. ต้องหาความรู้ทางการเมือง</p> <p>ค. ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p>
<p>5. ต่อไปนี้ใครไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง</p> <p>ก. สร้อยฟ้าไปเลือกตั้ง</p> <p>ข. เสรีอ่านข่าวการเมือง</p> <p>ค. แม่หลวงเข้ารับการอบรมเรื่องการเมือง</p> <p>ง. จำปีไปรับจ้างทำงานบ้าน ส.ส..</p>	<p>10. ข้อใดไม่ใช่ผลดีของการปฏิรูปการเมือง</p> <p>ก. ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี</p> <p>ข. ทำให้ประชาชนไม่เบื่อหน่ายการเมือง</p> <p>ค. ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมือง</p> <p>ง. ทำให้ประชาชนเป็นนักการเมือง</p>

<p>11. จุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการเมืองคือข้อใด</p> <p>ก. ต้องการได้รัฐบาลที่ดี</p> <p>ข. ต้องการได้ ส.ส.ที่ดี</p> <p>ค. ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วม</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p>	<p>16. ใครเป็นผู้จัดการงบประมาณในการบริหารประเทศ</p> <p>ก. ชำราชการ</p> <p>ข. สมาชิกวุฒิสภา</p> <p>ค. ผู้แทนราษฎร</p> <p>ง. ประชาชน</p>
<p>12. กฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศเรียกว่าอะไร</p> <p>ก. ระเบียบ</p> <p>ข. รัฐธรรมนูญ</p> <p>ค. พระราชบัญญัติ</p> <p>ง. พระราชกฤษฎีกา</p>	<p>17. สมาชิก อบต. ได้มาโดยวิธีใด</p> <p>ก. การแต่งตั้ง</p> <p>ข. การเลือกตั้ง</p> <p>ค. การลงประชามติ</p> <p>ง. การเสนอชื่อ</p>
<p>13. ทำไมเราจึงต้องปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ในรัฐธรรมนูญ</p> <p>ก. เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข</p> <p>ข. เพื่อให้เป็นพลเมืองดี</p> <p>ค. เพื่อให้ถูกกฎหมาย</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p>	<p>18. ใครได้ผลประโยชน์จากการเลือกตั้ง</p> <p>ก. นักการเมือง</p> <p>ข. ประชาชน</p> <p>ค. รัฐมนตรี</p> <p>ง. ทุกคน</p>
<p>14. ทำไมเราจึงต้องไปเลือกตั้ง</p> <p>ก. เพื่อเลือกผู้นำประเทศ</p> <p>ข. เพื่อเลือกนโยบายในการบริหารประเทศ</p> <p>ค. เพื่อเลือกรัฐบาล</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p>	<p>19. การเลือกตั้งแบบใดที่พรรคการเมืองเป็นผู้ส่งรายชื่อผู้สมัครด้วยการเรียงลำดับไม่เกินพรรคละ 100 คน</p> <p>ก. การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ</p> <p>ข. การเลือกตั้งแบบพรรคอิสระ</p> <p>ค. การเลือกตั้งแบบแบ่งเขต</p> <p>ง. การเลือกตั้งแบบผสม</p>
<p>15. ประชาชนมอบอำนาจให้ใครไปทำหน้าที่บริหารประเทศแทนตน</p> <p>ก. นักการเมือง</p> <p>ข. นักปกครอง</p> <p>ค. ชำราชการ</p> <p>ง. นักบริหาร</p>	<p>20. นายสมศักดิ์ อายุ 40 ปี จบการศึกษาระดับ ปวช. ไม่มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้ง เพราะเหตุใด</p> <p>ก. อายุน้อย</p> <p>ข. ไม่มีความสามารถพอ</p> <p>ค. ไม่จบปริญญาตรี</p> <p>ง. ความรู้ไม่ตรงกับงานที่จะรับผิดชอบ</p>

<p>21. ในปีนี้จะมีการเลือกตั้ง ต่อไปนี้ใครมีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง</p> <p>ก. ประชา อายุ 17 ปี ในวันที่ 1 มกราคม</p> <p>ข. สมศรีมีสัญชาติไทย อายุ 18 ปี ในวันที่ 1 มกราคม</p> <p>ค. สมปอง อายุ 16 ปี มีสัญชาติไทย</p> <p>ง. ทุกคนมีสิทธิเลือกตั้ง</p>	<p>25. ต่อไปนี้ใครไม่มีสิทธิไปเลือก ส.ว.</p> <p>ก. ผู้ที่มีอายุ 20 ปี</p> <p>ข. ผู้ที่มีอายุ 17 ปี</p> <p>ค. ผู้ที่มีชื่อในทะเบียนบ้านเป็นเวลามากกว่า 90 วัน</p> <p>ง. ผู้ที่มีคุณสมบัติตามกฎหมาย</p>
<p>22. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิลงคะแนนเลือกผู้สมัคร ส.ว.ได้กี่คน</p> <p>ก. 1 คน</p> <p>ข. ตามจำนวนเขตเลือกตั้ง</p> <p>ค. ตามจำนวนของ ส.ว.ที่จะมีได้ของแต่ละจังหวัด</p> <p>ง. ตามจำนวน ส.ส.ของแต่ละจังหวัด</p>	<p>26. ข้อใดทำผิดระเบียบ การเลือกตั้ง ส.ว.</p> <p>ก. หาเสียง</p> <p>ข. แนะนำผู้สมัคร</p> <p>ค. พิมพ์เอกสารแนะนำตัว</p> <p>ง. แนะนำตัวทางโทรทัศน์ตามที่รัฐจัด</p>
<p>23. อำนาจหน้าที่ของ ส.ว.เกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างไร</p> <p>ก. เป็นผู้กลั่นกรองกฎหมาย</p> <p>ข. เป็นผู้ควบคุมการทำงานของรัฐบาล</p> <p>ค. เป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนตำแหน่งที่สำคัญ</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p>	<p>27. ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในขั้นตอนใด</p> <p>ก. ก่อนการเลือกตั้ง</p> <p>ข. ในวันเลือกตั้ง</p> <p>ค. หลังการเลือกตั้ง</p> <p>ง. ทุกขั้นตอน</p>
<p>24. ต่อไปนี้ข้อใดไม่ถูกต้อง</p> <p>ก. ผู้สมัคร ส.ว.ต้องมีอายุ 25 ปีบริบูรณ์ ในวันเลือกตั้ง</p> <p>ข. ผู้สมัคร ส.ว.ต้องมีอายุ 40 ปีบริบูรณ์ ในวันเลือกตั้ง</p> <p>ค. ผู้สมัคร ส.ว.ต้องจบปริญญาตรี</p> <p>ง. ผู้สมัคร ส.ว.ต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิด</p>	<p>28. ต่อไปนี้ข้อใดเป็นการกระทำที่ถูกต้อง เมื่อมีการเลือกตั้ง</p> <p>ก. อูษาไปใช้สิทธิเลือกตั้ง</p> <p>ข. จำปาไปเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง</p> <p>ค. คำป็นไปฟังการหาเสียงของผู้สมัคร ส.ส.</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p>

<p>29. ทำไมเราจึงต้องมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง</p> <ul style="list-style-type: none"> ก. เพื่อช่วยทำให้การเมืองดีขึ้น ข. เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเอง ค. เพื่อป้องกันการทุจริต ง. ถูกทุกข้อ	<p>30. การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งต้องทำเมื่อใด</p> <ul style="list-style-type: none"> ก. ทำเมื่อมีการเลือกตั้ง ข. ทำอยู่ตลอดเวลา ค. ทำเมื่อเป็นกรรมการการเลือกตั้ง ง. ทำเมื่อมีความจำเป็น
---	---

แบบวัดเจตคติทางการเมืองของผู้นำชุมชนที่เป็นสตรี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดกา ✓ ในช่องที่ท่านต้องการและเติมข้อความในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. ชื่อนามสกุล.....ตำแหน่งผู้นำชุมชน.....
2. ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์ .....โทรศัพท์.....
3. ระดับการศึกษา
  1. ( ) ประถมศึกษา
  2. ( ) มัธยมศึกษาตอนต้น
  3. ( ) มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
  4. ( ) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
  5. ( ) ปริญญาตรี
  6. ( ) สูงกว่าปริญญาตรี
4. อายุ.....ปี
5. อาชีพ.....
6. รายได้.....บาท ต่อเดือนโดยประมาณ
7. ตำแหน่งผู้นำชุมชน
  - 7.1 .....
  - 7.2 .....
  - 7.3 .....
  - 7.4 .....
  - 7.5 .....
8. ระยะเวลาในการเป็นผู้นำชุมชน
  - 8.1 ตำแหน่ง.....เวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
  - 8.2 ตำแหน่ง.....เวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
  - 8.3 ตำแหน่ง.....เวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
  - 8.4 ตำแหน่ง.....เวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
  - 8.5 ตำแหน่ง.....เวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี

ส่วนที่ 2 เจตคติทางการเมือง

คำชี้แจง โปรดกา ✓ ลงในช่องตามความรู้สึกที่เป็นจริงของท่านที่มีต่อข้อความนั้น

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1. การเลือกตั้งเป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญมากของประชาชน					
2. การเลือกตั้งไม่มีผลต่อการพัฒนาทางการเมือง					
3. ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการใช้อำนาจอธิปไตยอย่างเท่าเทียมกัน					
4. ผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทนของประชาชนและทำงานเพื่อประชาชน					
5. การปกครองประเทศเป็นหน้าที่ของรัฐบาล ประชาชนไม่เกี่ยวข้อง					
6. รัฐบาลที่ดีต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ได้					
7. ประชาชนทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพภายใต้กฎหมาย					
8. ผู้บริหารประเทศควรมาจากการเลือกตั้งของประชาชน					

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
9. การเมืองเป็นเรื่องของประชาชนทุกคน					
10. ประชาชนทุกคนควรติดตามข่าว การเมืองอย่างสม่ำเสมอ					
11. เมื่อมีการปราศรัยทางการเมืองควรให้ ความสนใจไปร่วมฟัง					
12. การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นมีความสำคัญ น้อย					
13. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่ควรมาจากการ เลือกตั้ง					
14. วิถีชีวิตของประชาชนขึ้นอยู่กับระบบ การเมือง					
15. ระบบการเมืองไม่เกี่ยวข้องกับการ ปกครองระดับท้องถิ่น					
16. ประชาชนต้องมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อประโยชน์ของทุกคน					
17. เราควรแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เมื่อมีโอกาส					
18. กลุ่มสตรีเป็นพลังที่สำคัญทางการเมือง					

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
19. เราควรเลือกคนดีมาเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร					
20. เราควรเลือกพรรคการเมืองที่มี นโยบายดี					
21. การป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้ง เป็นหน้าที่ของทุกคน					
22. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นคนดี มีความรู้และซื่อสัตย์					
23. ผู้นำชุมชนที่เป็นสตรีมีบทบาททางการ เมืองเท่าเทียมกับผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ชาย					
24. การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชน					
25. ถ้าประชาชนเลือกผู้แทนราษฎรที่ดี จะส่งผลให้เรามีรัฐบาลที่ดีด้วย					
26. เสียงของเราเพียงเสียงเดียวย่อมไม่มีผล ต่อการเลือกตั้ง ส.ส. หรือ ส.ว. ดังนั้น ถ้าเราไม่ไปเลือกตั้ง โดยนอนหลับ ทับสิทธิ์จึงเป็นเรื่องธรรมดา					
27. เราไม่ควรติดตามข่าวสารบ้านเมืองเป็น ประจำเพราะยิ่งติดตามยิ่งรู้ปัญหา ยิ่งทำให้เราเบื่อการเมือง					

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
28. เราควรหลีกเลี่ยงจากวงสนทนาที่คุยเรื่อง การเมืองเพราะไม่เกี่ยวข้องกับตัวเรา					
29. การลงคะแนนเลือกตั้งไม่มีความหมาย หากรู้ว่าผู้ที่เราเลือกจะแพ้ในการ เลือกตั้ง					
30. ส.ว.ไม่เกี่ยวข้องกับประชาชน จึงไม่ต้อง เสียเวลาไปเลือกตั้ง					

แบบวัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำชุมชนที่เป็นสตรี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดกา ในช่องที่ท่านต้องการและเติมข้อความในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. ชื่อนามสกุล.....ตำแหน่งผู้นำชุมชน.....
2. ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์ .....โทรศัพท์.....
3. ระดับการศึกษา
  1. (   ) ประถมศึกษา
  2. (   ) มัธยมศึกษาตอนต้น
  3. (   ) มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
  4. (   ) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
  5. (   ) ปริญญาตรี
  6. (   ) สูงกว่าปริญญาตรี
4. อายุ.....ปี
5. อาชีพ.....
6. รายได้.....บาท ต่อเดือนโดยประมาณ
7. ตำแหน่งผู้นำชุมชน
  - 7.1 .....
  - 7.2 .....
  - 7.3 .....
  - 7.4 .....
  - 7.5 .....
8. ระยะเวลาในการเป็นผู้นำชุมชน
  - 8.1 ตำแหน่ง.....เวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
  - 8.2 ตำแหน่ง.....เวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
  - 8.3 ตำแหน่ง.....เวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
  - 8.4 ตำแหน่ง.....เวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
  - 8.5 ตำแหน่ง.....เวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำชี้แจง ท่านได้ปฏิบัติตามรายการต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โปรดกา ลงในช่องว่างที่ท่านต้องการ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ปฏิบัติประจำ ร้อยละ 100	บ่อยครั้ง ร้อยละ 75	ปานกลาง ร้อยละ 50	น้อยครั้ง ร้อยละ 25	ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 0
1. อ่านข่าวการเมืองจากหนังสือพิมพ์					
-----	-----	-----	-----	-----	-----
2. ตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง					
-----	-----	-----	-----	-----	-----
3. แนะนำเรื่องการเลือกตั้งกับคนในครอบครัว					
-----	-----	-----	-----	-----	-----
4. ศึกษาประวัติของนักการเมืองที่สมัครรับเลือกตั้ง					
-----	-----	-----	-----	-----	-----
5. พูดคุยเรื่องการเมืองกับคนใกล้ชิด					
-----	-----	-----	-----	-----	-----
6. สังเกตการหาเสียงของนักการเมือง					
-----	-----	-----	-----	-----	-----
7. ดูโทรทัศน์รายการข่าวการเมือง					
-----	-----	-----	-----	-----	-----
8. ช่วยเหลือทางราชการป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้ง					
-----	-----	-----	-----	-----	-----
9. ชักถามเรื่องการเลือกตั้งระบบจากผู้รู้					
-----	-----	-----	-----	-----	-----
10. ชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง					
-----	-----	-----	-----	-----	-----
11. ชักชวนให้ผู้อื่นพูดคุยเรื่องการเมืองเลือกตั้ง					
-----	-----	-----	-----	-----	-----

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ปฏิบัติประจำ ร้อยละ 100	บ่อยครั้ง ร้อยละ 75	ปานกลาง ร้อยละ 50	น้อยครั้ง ร้อยละ 25	ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 0
12. เข้าร่วมฟังการปราศรัยของนักการเมือง					
13. ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง					
14. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกตั้งกับคน ในชุมชน					
15. เข้าร่วมโครงการอบรมความรู้เกี่ยวกับการ การเลือกตั้ง					
16. ร่วมมือกับทางราชการเกี่ยวกับการ เลือกตั้ง					
17. ร่วมชุมนุมกับกลุ่มสตรีเพื่อทำกิจกรรม เกี่ยวกับการเลือกตั้ง					
18. สังเกตการลงคะแนนเสียงเมื่อมีการเลือกตั้ง					
19. ติดตามการนับคะแนนเมื่อมีการเลือกตั้ง					
20. ตรวจสอบดูแลการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์และ เที่ยงธรรม					
21. ติดตามผลการเลือกตั้ง					
22. ติดตามการทำงานของ ส.ส. ที่เลือกเป็น ผู้แทน					
23. ทักท้วงเมื่อมีการทุจริตในการเลือกตั้ง					

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ปฏิบัติประจำ ร้อยละ 100	บ่อยครั้ง ร้อยละ 75	ปานกลาง ร้อยละ 50	น้อยครั้ง ร้อยละ 25	ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 0
24. แจ้งผู้เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งเมื่อพบ การทุจริตในการเลือกตั้ง					
-----	-----	-----	-----	-----	-----
25. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง					
-----	-----	-----	-----	-----	-----
26. พุดคุยถึงการทำงานของ ส.ส.ที่เลือกเป็น ผู้แทน					
-----	-----	-----	-----	-----	-----
27. รวมกลุ่มเสนอความคิดเห็นกับ ส.ส. ที่ได้รับเลือกตั้ง					
-----	-----	-----	-----	-----	-----

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำชี้แจง ให้ผู้สัมภาษณ์บันทึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำชุมชนที่เป็นสตรีในการทำกิจกรรมต่อไปนี้

ชื่อ.....ตำแหน่ง.....
ที่อยู่.....
วัน เดือน ปีและเวลาที่สัมภาษณ์ .....
สถานที่สัมภาษณ์ .....

1. ท่านได้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือไม่ ท่านได้รับรู้ข่าวสารจากอะไรบ้าง.....

2. ท่านเคยนำความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งจากการอบรมครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์อะไรบ้าง.....

3. ท่านเคยไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งอะไรบ้างไปและเลือกตั้งเพราะเหตุใด.....

13. ท่านเคยเสนอตัวเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งบ้างหรือไม่ เป็นการเลือกตั้งประเภทใด เพราะเหตุใดจึงลงสมัคร.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14. ท่านเคยทำอะไรอื่น ๆ อีกบ้างแสดงให้เห็นว่าท่านมีส่วนร่วมทางการเมือง....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการเลือกตั้งระบบใหม่.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์

แบบประเมินคุณภาพกระบวนการอบรม

คำชี้แจง

ขอให้ท่านประเมินผลคุณภาพของกระบวนการอบรม โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์และการเรียนรู้โดยการรับใช้สังคม โดยขีด ✓ ลงในช่องระดับคุณภาพที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

- 4 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
 3 หมายถึง เหมาะสมมาก
 2 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
 1 หมายถึง ยังต้องปรับปรุงแก้ไข

ลำดับที่	รายการที่ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
1	จุดมุ่งหมายของกระบวนการอบรม				
	1.1 ความครอบคลุมเนื้อหา				
	1.2 ความชัดเจน				
	1.3 ความสอดคล้อง				
2	ความครอบคลุมของเนื้อหาที่ใช้ในการอบรม				
3	ความคิดรวบยอดที่กำหนดในกระบวนการอบรม				
	3.1 ความสอดคล้องกับเนื้อหา				
	3.2 ความชัดเจน				
	3.3 ความครอบคลุมเนื้อหา				
4	กระบวนการ วิธีการ และเทคนิคที่ใช้ในกระบวนการอบรม				
	4.1 กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน				

ลำดับที่	รายการที่ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
	4.2 ความชัดเจนของขั้นตอนในการปฏิบัติ				
	-----	-----	-----	-----	-----
	4.3 เหมาะสมกับผู้เรียน				
	-----	-----	-----	-----	-----
	4.4 ทำให้เกิดความคิดรวบยอดที่ ต้องการ				
-----	-----	-----	-----	-----	
5	4.5 สามารถนำไปใช้ได้จริง				
	-----	-----	-----	-----	-----
	สื่อที่ใช้ในกระบวนการอบรม				
	5.1 น่าสนใจ				
-----	-----	-----	-----	-----	
5	5.2 เหมาะสมกับผู้เรียน				
	-----	-----	-----	-----	-----
	5.3 ก่อให้เกิดการเรียนรู้				
-----	-----	-----	-----	-----	
6	การวัดและการประเมินผลที่ใช้ใน กระบวนการอบรม				
	6.1 เหมาะสมกับผู้เรียน				
-----	-----	-----	-----	-----	
6	6.2 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใน การอบรม				
	-----	-----	-----	-----	-----
7	การติดตามผลในกระบวนการอบรม				
-----	-----	-----	-----	-----	
8	การใช้ภาษาในการเขียนกระบวนการอบรม				
-----	-----	-----	-----	-----	
9	ความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ วิจัยของกระบวนการอบรม				
-----	-----	-----	-----	-----	
10	ความชัดเจนของกระบวนการอบรม				
-----	-----	-----	-----	-----	

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

สิ่งที่ต้องการให้เพิ่มเติมคือ.....

.....

.....

.....

สิ่งที่ต้องการให้ตัดออกคือ.....

.....

.....

.....

สิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุงแก้ไขคือ.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ทรงคุณวุฒิ

( )

แบบประเมินผลการอบรม

คำชี้แจง โปรดกา ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยไม่ต้องลงชื่อผู้ตอบ
ความคิดเห็นของท่าน จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุงการอบรมครั้งต่อไป

ลำดับที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	เนื้อหาสาระในหลักสูตรการอบรมตรงกับความต้องการและความสนใจของท่านเพียงใด					
2	ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่ได้จากการอบรมครั้งนี้ท่านคิดว่าเป็นประโยชน์ต่อท่านมากเพียงใด					
3	วิธีการที่ใช้ในการอบรมทำให้เกิดการเรียนรู้เพียงใด					
4	วิธีการที่ใช้ในการอบรมเหมาะสมกับท่านเพียงใด					
5	ท่านมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อบรมเพียงใด					
6	ท่านสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดได้ดีเพียงใด					
7	สถานที่อบรมเหมาะสมเพียงใด					
8	การให้บริการระหว่างการอบรมเหมาะสมเพียงใด					
9	สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรมเหมาะสมเพียงใด					
10	เอกสารที่ใช้ประกอบการอบรมให้ประโยชน์เพียงใด					
11	ระยะเวลาในการอบรม เหมาะสมเพียงใด					
12	ท่านพอใจในการอบรมครั้งนี้เพียงใด					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบติดตามผลการอบรม

คำชี้แจง โปรดกา ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ลำดับที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	การอบรมทำให้ท่านมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งแบบใหม่เพียงใด					
2	การอบรมทำให้ท่านมีเจตคติที่ดีต่อการเมืองเพียงใด					
3	การอบรมทำให้ท่านมีส่วนร่วมในการเมืองมากเพียงใด					
4	ท่านนำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์มากเพียงใด					
5	ท่านพบปัญหาในการนำความรู้ไปใช้เพียงใด					
6	ท่านนำความรู้มาถ่ายทอดให้คนในชุมชนมากเพียงใด					
7	ท่านนำวิธีการที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ประโยชน์มากเพียงใด					
8	ท่านพอใจกับการนำความรู้ไปใช้เพียงใด					
9	ท่านต้องการให้มีการอบรมในเรื่องนี้กับบุคคลอื่น ๆ มากเพียงใด					
10	ท่านคิดว่ามีประชาชนให้ความสนใจในเรื่องนี้มากเพียงใด					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์วิธีการอบรมที่ใช้กันโดยทั่วไป

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

หน่วยงาน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

รายการที่สัมภาษณ์มีดังนี้

1. หน่วยงานของท่านให้การอบรมกับใครบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2. วิธีการอบรมที่ท่านใช้มากที่สุดคืออะไร

.....

.....

3. วิธีการอบรมที่ท่านใช้มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 จงเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านต้องการ

หลังจากการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาวันที่ 4 มีนาคม 2543 แล้ว ท่านได้ปฏิบัติ
กิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือไม่

ปฏิบัติ

ไม่ปฏิบัติ

ตอนที่ 2 จงตอบคำถามต่อไปนี้

ถ้าปฏิบัติกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ท่านได้ทำกิจกรรมอะไรบ้าง

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....

ขอกราบขอบพระคุณที่ท่านได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ช่วยกรุณาส่ง
แบบสอบถามกลับมาที่ผู้วิจัยด้วย จักขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ด้วยความนับถือ

สุริน คล้ายรามัญ
ผู้วิจัย

ภาคผนวก จ.

1. การประเมินคุณภาพกระบวนการอบรม
2. การคำนวณค่าอำนาจจำแนกความยากและการหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบความรู้ทางการเมือง
3. การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมและการหาค่าความเที่ยงจากแบบวัดเจตคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง
4. การคำนวณค่าความเที่ยงของแบบวัดเจตคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง
5. คะแนนที่ได้จากการทดสอบความรู้ทางการเมือง การวัดเจตคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
6. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
7. การประเมินผลการอบรม
8. ตัวอย่างความรู้สึกของผู้เข้ารับการอบรมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
9. การติดตามผลการอบรม

ตารางที่ 75 ผลการประเมินคุณภาพกระบวนการอบรมโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์และการเรียนรู้โดยการรับใช้สังคมของผู้ทรงคุณวุฒิ

ลำดับที่	ข้อความ	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1	จุดมุ่งหมายของกระบวนการอบรม		
	1.1 ครอบคลุมเนื้อหา	3.67	0.65
	1.2 ความชัดเจน	3.67	0.65
	1.3 สอดคล้อง	3.67	0.89
2	ความครอบคลุมของเนื้อหาที่ใช้ในการอบรม	3.58	0.90
3	ความคิดรวบยอดที่กำหนดในกระบวนการอบรม		
	3.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	3.58	0.67
	3.2 ความชัดเจน	3.58	0.67
	3.3 ครอบคลุมเนื้อหา	3.58	0.67
4	กระบวนการ วิธีการและเทคนิคที่ใช้ในกระบวนการอบรม		
	4.1 กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน	3.42	0.79
	4.2 ความชัดเจนของขั้นตอนในการปฏิบัติ	3.50	0.67
	4.3 เหมาะสมกับผู้เรียน	3.42	0.79
	4.4 ทำให้เกิดความคิดรวบยอดที่ต้องการ	3.42	0.90
	4.5 สามารถนำไปใช้ได้จริง	3.42	0.90
5	สื่อที่ใช้ในกระบวนการอบรม		
	5.1 น่าสนใจ	3.33	0.98
	5.2 เหมาะสมกับผู้เรียน	3.17	0.94
	5.3 ก่อให้เกิดการเรียนรู้	3.42	0.67
6	การวัดและการประเมินผลที่ใช้ในกระบวนการอบรม		
	6.1 เหมาะสมกับผู้เรียน	3.50	0.67
	6.2 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการอบรม	3.50	0.67
7	การติดตามผลในกระบวนการอบรม	3.58	0.67
8	การใช้ภาษาในการเขียนกระบวนการอบรม	3.67	0.65
9	ความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยของกระบวนการอบรม	3.42	0.67
10	ความชัดเจนของกระบวนการอบรม	3.58	0.51

ตารางที่ 76 ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบจากแบบทดสอบความรู้ทางการเมือง

ข้อที่	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก
1	.727	.475	16	.660	.425
2	.753	.250	17	.707	.550
3	.707	.250	18	.713	.425
4	.740	.350	19	.667	.675
5	.780	.325	20	.693	.475
6	.593	.325	21	.520	.225
7	.567	.350	22	.673	.425
8	.800	.475	23	.633	.650
9	.687	.475	24	.527	.200
10	.547	.500	25	.620	.200
11	.740	.400	26	.727	.425
12	.727	.575	27	.753	.525
13	.760	.250	28	.720	.400
14	.720	.475	29	.720	.400
15	.747	.500	30	.347	.350

TEST STATISTICS

	MEAN	MIN	MEDIAN*	MAX	STD DEVN	VAR
TEST SCORES	20.273	2.000	16.000	30.000	5.078	25.784
DIFF. INDEX	0.676	0.347	0.573	0.800	0.480	0.231
DELTA	11.093	9.594	12.106	14.617	1.058	1.118
DISC. INDEX	0.411	0.200	0.387	0.575	0.125	0.016
BISERIAL RBIS	0.478	0.245	0.513	0.781	0.140	0.020
POINT-BISERIAL RPB	0.370	0.196	0.379	0.562	0.105	0.011

KUDER-RICHARDSON RELIABILITY STATISTICS

KR20 = 0.782   SEM20 = 2.373

KR21 = 0.771   SEM21 = 2.431

CRONBACH ALPHA RELIABILITY STATISTICS

ALPHA = 0.782   SEM-ALP = 2.373

SPLIT-HALF RELIABILITY STATISTICS

RTT = 0.833   SEMTT = 2.077

APPROXIMATE MEDIANS,
IF THE DISTRIBUTIONS ARE NOT NORMAL.

ตารางที่ 77 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม จากแบบวัด
เจตคติทางการเมือง

ข้อที่	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	ข้อที่	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์
1	.389**	16	.436**
2	.195*	17	.671**
3	.396**	18	.656**
4	.443**	19	.624**
5	.436**	20	.623**
6	.510**	21	.678**
7	.472**	22	.724**
8	.765**	23	.420**
9	.638**	24	.697**
10	.627**	25	.723**
11	.721**	26	.628**
12	.490**	27	.493**
13	.513**	28	.470**
14	.622**	29	.484**
15	.653**	30	.591**

*p < .05, ** p < .01

ตารางที่ 78 สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากแบบวัด
การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อที่	สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	ข้อที่	สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์
1	.461**	15	.878**
2	.473**	16	.763**
3	.647**	17	.799**
4	.502**	18	.829**
5	.498**	19	.783**
6	.413**	20	.845**
7	.411**	21	.742**
8	.517**	22	.829**
9	.695**	23	.822**
10	.643**	24	.412**
11	.652**	25	.589**
12	.808**	26	.619**
13	.564**	27	.645**
14	.854**		

* p < .05, ** p < .01

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 150.0

N of Items = 30

Alpha = .9313

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 150.0

N of Items = 27

Alpha = .9517

ตารางที่ 79 คะแนนที่ได้จากการทดสอบความรู้ทางการเมืองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ติดตามผล	
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1	23	19	25	20	24	19
2	22	25	24	27	22	27
3	20	14	24	20	28	25
4	23	19	30	18	26	18
5	29	22	28	23	29	24
6	28	9	25	15	28	17
7	15	18	21	2	26	18
8	24	17	23	28	24	28
9	16	21	20	24	19	21
10	17	24	18	22	15	26
11	28	4	28	12	29	13
12	22	26	28	25	27	30
13	28	12	29	28	25	12
14	16	21	20	15	19	26
15	16	17	17	21	17	23
16	22	26	27	28	25	28
17	24	27	26	28	26	28
18	26	13	26	11	24	11
19	21	14	25	20	23	20
20	21	25	28	28	28	28

ตารางที่ 80 คะแนนที่ได้จากการวัดเจตคติทางการเมืองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ติดตามผล	
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1	130	120	139	131	139	129
2	131	140	135	120	134	120
3	134	108	121	112	147	128
4	117	126	146	131	84	127
5	117	130	147	147	126	147
6	138	67	147	115	137	111
7	126	59	133	79	127	150
8	143	137	133	140	133	139
9	138	64	122	120	123	131
10	123	133	119	148	126	150
11	142	133	142	120	143	119
12	129	146	134	150	135	150
13	147	112	145	120	134	117
14	117	128	118	125	118	118
15	141	135	136	132	137	129
16	128	142	136	147	131	147
17	131	132	132	123	121	133
18	124	129	124	123	116	123
19	117	131	132	134	124	132
20	142	142	125	150	125	146

ตารางที่ 81 คะแนนที่ได้จากการวัดมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ติดตามผล	
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1	133	91	128	129	128	112
2	132	96	133	91	133	91
3	132	102	103	117	121	113
4	124	124	135	128	118	124
5	105	82	127	110	120	110
6	107	15	123	118	132	116
7	90	122	117	96	102	135
8	125	99	121	109	123	109
9	130	15	133	129	133	112
10	107	144	108	135	101	135
11	122	58	131	118	131	114
12	95	135	124	133	123	135
13	116	93	127	108	101	108
14	49	102	107	123	108	103
15	49	36	105	122	93	113
16	35	129	122	132	115	132
17	97	109	108	106	106	102
18	120	124	105	117	103	117
19	96	100	132	119	94	119
20	131	99	117	99	117	99

T-Test

Group Statistics

	treatment groups	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
post2knowledge	experimental	20	24.20	4.01	.90
	control	20	22.10	5.86	1.31
post1knowledge	experimental	20	24.60	3.73	.83
	control	20	20.75	7.02	1.57
preknowledge	experimental	20	22.10	4.41	.99
	control	20	18.65	6.25	1.40

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
post2knowledge	Equal variances assumed	5.148	.029	1.323	38	.194	2.10	1.59	-1.11	5.31
	Equal variances not assumed			1.323	33.594	.195	2.10	1.59	-1.13	5.33
post1knowledge	Equal variances assumed	4.897	.033	2.166	38	.037	3.85	1.78	.25	7.45
	Equal variances not assumed			2.166	28.956	.039	3.85	1.78	.21	7.49
preknowledge	Equal variances assumed	2.463	.125	2.016	38	.051	3.45	1.71	-1.36E-02	6.91
	Equal variances not assumed			2.016	34.164	.052	3.45	1.71	-2.64E-02	6.93

T-Test

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	post1knowledge - preknowledge	24.60	20	3.73	.83
Pair 2	post2knowledge - preknowledge	24.20	20	4.01	.90
Pair 3	post1knowledge - post2knowledge	24.60	20	3.73	.83
		24.20	20	4.01	.90

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	post1knowledge & preknowledge	20	.779	.000
Pair 2	post2knowledge & preknowledge	20	.675	.001
Pair 3	post1knowledge & post2knowledge	20	.808	.000

Paired Samples Test

		Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower	Upper			
Pair 1	post1knowledge - preknowledge	2.50	2.78	.62	1.20	3.80	4.020	19	.001
Pair 2	post2knowledge - preknowledge	2.10	3.42	.76	.50	3.70	2.749	19	.013
Pair 3	post1knowledge - post2knowledge	.40	2.41	.54	-.73	1.53	.741	19	.468

T-Test

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	post1knowledge preknowledge	20.75 18.65	20 20	7.02 6.25	1.57 1.40
Pair 2	post2knowledge preknowledge	22.10 18.65	20 20	5.86 6.25	1.31 1.40
Pair 3	post1knowledge post2knowledge	20.75 22.10	20 20	7.02 5.86	1.57 1.31

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	post1knowledge & preknowledge	20	.522	.018
Pair 2	post2knowledge & preknowledge	20	.792	.000
Pair 3	post1knowledge & post2knowledge	20	.579	.007

Paired Samples Test

		Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower	Upper			
Pair 1	post1knowledge - preknowledge	2.10	6.52	1.46	-.95	5.15	1.440	19	.166
Pair 2	post2knowledge - preknowledge	3.45	3.93	.88	1.61	5.29	3.929	19	.001
Pair 3	post1knowledge - post2knowledge	-1.35	5.99	1.34	-4.16	1.46	-1.007	19	.326

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
subject age	20	34	63	44.60	7.13
subject education level	20	1	9	2.40	1.96
group1=2 (FILTER)	20	0	0	.00	.00
treatment groups	20	1	1	1.00	.00
subject income	20	1	4	1.55	1.00
civil knowledge	20	4	5	4.85	.37
civil knowledge	20	4	5	4.80	.41
civil knowledge	20	3	5	4.20	.62
civil knowledge	20	4	5	4.75	.44
civil knowledge	20	4	5	4.75	.44
civil knowledge	20	4	5	4.50	.51
civil knowledge	20	3	5	4.45	.60
civil knowledge	20	4	5	4.40	.50
civil knowledge	20	3	5	4.40	.60
civil knowledge	20	4	5	4.70	.47
civil knowledge	20	4	5	4.45	.51
civil knowledge	20	3	5	4.40	.60
Subject number	20	1	31	14.25	9.59
subject occupation	20	1	5	2.05	1.10
subject position	20	1	10	3.70	3.13
sumevaluate	20	49	60	54.65	3.70
subject resident	20	1	12	4.90	3.02
Valid N (listwise)	20				

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
subject age	20	28	57	44.35	6.96
subject education level	20	1	9	2.25	2.05
group1=2 (FILTER)	20	1	1	1.00	.00
treatment groups	20	2	2	2.00	.00
subject income	20	1	3	1.35	.75
civil knowledge	20	4	5	4.70	.47
civil knowledge	20	2	5	4.10	.85
civil knowledge	20	2	5	3.95	.94
civil knowledge	20	4	5	4.65	.49
civil knowledge	20	4	5	4.65	.49
civil knowledge	20	3	5	4.35	.67
civil knowledge	20	3	5	4.50	.69
civil knowledge	20	3	5	4.25	.55
civil knowledge	20	3	5	4.30	.66
civil knowledge	20	2	5	3.90	.91
civil knowledge	20	3	5	4.25	.72
civil knowledge	20	2	5	4.30	.80
Subject number	20	33	52	42.50	5.92
subject occupation	20	1	6	2.25	1.41
subject position	20	1	14	7.05	4.51
sumevaluate	20	42	59	51.90	4.97
subject resident	20	1	12	6.80	4.00
Valid N (listwise)	20				

ตัวอย่างการเขียนรายงานเขียนบรรยายความรู้สึกที่ได้เข้ารับการอบรมของผู้เข้ารับการอบรม
ในกลุ่มทดลอง

ดิฉันรู้สึกดีที่ได้เข้ารับการอบรม
ครั้งนี้เพราะได้ร่วมทำกิจกรรม
ทางศิลปะ มีโอกาสทำกิจกรรม
สร้างความเข้าใจ ได้ความรู้
ได้ร่วมทำ ความรัก ความสามัคคี
ดี และ ความดี ของ ด.ดี. ดี.อ

ตัวอย่างการเขียนรายงานเขียนบรรยายความรู้สึกที่ได้เข้ารับการอบรมของผู้เข้ารับการอบรม
ในกลุ่มควบคุม

นางสาว... อบรมในครั้งนี้ ได้ความรู้และมีความสุข
มาก ได้เรียนรู้เรื่องศิลปะที่ไม่เคยไปเห็นเห็น
ก่อนในครอบครัว และเพื่อน มาขอ และขอ
ทุกคน ที่ในโรงเรียน และโรงเรียน
ให้ดีขึ้น

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
subject age	20	34	63	44.60	7.13
subject education level	20	1	9	2.40	1.96
group=2 (FILTER)	20	0	0	.00	.00
treatment groups	20	1	1	1.00	.00
subject income	20	1	4	1.55	1.00
civil knowledge	20	4	5	4.70	.47
civil knowledge	20	4	5	4.55	.51
civil knowledge	20	3	5	4.35	.59
civil knowledge	20	4	5	4.75	.44
civil knowledge	20	4	5	4.40	.50
civil knowledge	20	2	5	3.60	1.10
civil knowledge	20	2	5	4.25	.79
civil knowledge	20	4	5	4.45	.51
civil knowledge	20	3	5	4.45	.60
civil knowledge	20	3	5	4.45	.69
Subject number	20	1	31	14.25	9.59
subject occupation	20	1	5	2.05	1.10
subject position	20	1	10	3.65	3.05
sumfollowup	20	38	50	43.95	3.39
subject resident	20	1	12	4.90	3.02
Valid N (listwise)	20				

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
subject age	20	28	57	44.35	6.96
subject education level	20	1	9	2.25	2.05
group=2 (FILTER)	20	1	1	1.00	.00
treatment groups	20	2	2	2.00	.00
subject income	20	1	3	1.35	.75
civil knowledge	20	4	5	4.40	.50
civil knowledge	20	4	5	4.35	.49
civil knowledge	20	3	5	4.40	.60
civil knowledge	20	4	5	4.40	.50
civil knowledge	20	4	5	4.50	.51
civil knowledge	20	2	5	3.30	1.08
civil knowledge	20	3	5	4.20	.52
civil knowledge	20	4	5	4.25	.44
civil knowledge	20	4	5	4.55	.51
civil knowledge	20	4	5	4.55	.51
Subject number	20	33	52	42.50	5.92
subject occupation	20	1	6	2.25	1.41
subject position	20	1	14	7.05	4.51
sumfollowup	20	38	50	42.90	4.05
subject resident	20	1	12	6.80	4.06
Valid N (listwise)	20				

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวสุริน คล้ายรามัญ เกิดเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2502 ที่จังหวัดปทุมธานี สำเร็จปริญญาการศึกษาบัณฑิตจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อปีการศึกษา 2526 สำเร็จปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2528 เข้าศึกษาปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2539 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนวัดอัยยิการาม อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี